

Luceafărul

Anul XIII
3 (403)
Simbătă
17 ianuarie 1970
8 pagini — 1 leu120 de ani
de la naștere

eminescu

Atracția lui a fi

În nemarginile geniului lui Mihai Eminescu, adevărul se răsfrânge cu acea vigoare de reprezentare care pornește dintr-o profundă necesitate ontologică. De altfel, nu cred că există poezie mare care să nu pornească, în nucleul ei cel mai adânc, de la problema veșnic prezentă a existenței. În cuvântul a fi, predicat originar, verb de temelie, din care s-au născut apoi toate cuvintele, este cuprinsă în germene, încă nedesfăcut, întreaga poezia lumii. „Umbra celor nefăcute”, cum a spus marele poet, toată profunzimea veacurilor, toată gândirea și toată simțirea omului au început, o dată cu această întie și nemuritoare rostire, întie și nemuritoare „metaforă” rostită de gurile noastre: a fi. În ea trăiește, închisă în sine, gânditoare, încărcată de o formidabilă tensiune interioară, acea realitate a imaginației și a expresiei, plină de pasiune, care, desfășurată și înfăptuită, se cheamă astăzi poezia lumii. Ea „aste clipa, este raza care tot mai ține încă”, zona de sonoritate vibrantă și de plenitudine incantatorie care umple cu energia ei pasionată zarea de sensibilitate și gândire a minții omenești.

Este poate însăși harfa lui Orfeu acest predicat originar al existenței, aceea despre care Eminescu, într-unul din cele mai sublimе poeme, ne spune că toată „lumea, de-al ei sunet afîrnată” curge în raiuri luminoase, urmîndu-i fascinant traiectoria milenară de-a lungul „oceanelor înfirării”. Armonia din pleiade, caravanele de sori, cîrdurile lungi de blonde lune, izvorînd în rîuri din spațiu, popoarele de stele, sint jînute „ca să nu zboare” din nou în haosul tulbure al unui univers care nu avusese cunoștință de sine înainte de prima rază de gândire omenească, de către forța de gravitație a metaforei primordiale, aceea prin care omul, poet sau filozof, sau și una și alta, a constatat existența și, o dată cu aceasta, a rostit cuvîntul cheie, verbul fundamental al poeziei și al lumii. Lumea, în totalitatea ei, sub lumina privirii poetului, invocă limbajul care, prin numire, prin dislocarea în absență a lucrului, prin cuvînt, îi conferă existență spirituală. Harfa lui Orfeu, logosul, face să părăsească, stîngă prin strălucirea sa fama stelelor. Ea domină lumea și și-o asumă, o antrenează în cîmpul translației sale eterne, o atrage într-o lungă „suspînare-aeriană” în spațiul idealității pure: „Dar mai știi?... N-avuzim noaptea armonia din pleiade? / Știm de nu trăim pe-o lume ce pe nesimțite cade? / Oceanele-nfirării o cîntare-mi par c-ascult / Nu simțim lumea pătrunsă de-o durere lungă, vană? / Poate-urmează a arde-onțice suspînare-aeriană / Poate că în văi eterne ne-am pierdut de mult... de mult”.

Este, în acest tablou poetic de o puternică forță expresivă, sugestia amețitoare a unei translații nemșcate, fascinătoare, în care lucrurile parcă se îndepărtează de ele însele, dar totodată se apropie tot mai mult de jînta lor ideală, urmînd chemarea irezistibilă, de neînvinș, a harfei orifice, evantai celest rătăcitor, antrenînd în zborul său nesfîrșit raiuri de lumi, întregul univers. În avîntul ei aproape tăcut, dureros, imaginea aceasta este cel mai nobil omagiu care a fost adus vreodată Poeziei, atracției pe care verbul său a exercitat-o din totdeauna.

Cezar BALTAG

ÎN ACEST NUMĂR

SĂPTĂMÎNA LITERARĂ

de Miron Cărdăș

OPINII, COMENTARII, ÎNSEMNĂRI

de Al. Philippide, Titus Popovici,

I. Negoiteșcu, Teodor Mazilu

ARTICOLE DESPRE EMINESCU

de Leonid Dimov, Emil Manu

și Tudor George

TINERI PROZATORI AMERICANI:

Herb Gardner

Spațiul închipuirii

Trăind în timpul tuturor desacralizărilor și profanărilor, Eminescu a fost unul dintre cei aleși, binecuvîntați ori blestemați, care au înțeles, în sensul grav, total, al înțelegerii prin întreaga ființă, că poezia este cunoașterea sacră, alta decît oricare altă cunoaștere profană.

Ca un Faust bînd din cupa fatală, datătoare de moarte și de viață, vinul fericitei jîvențe și al funestului legămint, Eminescu, tînărul Eminescu, contemplîndu-și într-o oră de morocănoasă delectare „cifra vieții cea obscură”, bea „paharul poeziei înfocate”. Nu este, oare, în gestul unuia și al altuia, momentul de virf al unui rit? Ca într-o inițiere, Eminescu s-a cuminecat cu Poezia, pentru ca să se-o comunice.

Poezia, în viziunea eminesciană, aparține unui univers sacru. Căci, pentru cel inițiat, există o dublă lume, aceea a sacralului, aceea a profanului. „Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei visuri fericite, / Alta-i lumea cea aievea, unde cu sudori muncite / Te încerci a storce lapte din a stîncei coaste seci...”. Mitul, poezia, visul constituie o triadă a căilor de acces în sfera sacralului. Ele sint, prin substanța lor, închipuire. Iar lumea închipuirii este aceea a sacralului.

Ca în icoanele bizantine, aurul este, în poezia lui Eminescu culoare și materie care consacră. Smulse din lumea cea aievea, făpturi și lucruri sint de aur. Strălucirea prețioasă, metalică înseamnă abolirea culorilor lumii acesteia. Auriul nu este o culoare ci neantul culorilor. Doar albul și negrul, în această lume, reprezintă înghițirea tuturor culorilor, respectiv negarea lor, ca și aurul. Dar aurul stelar ori solar triumfă asupra negrului nopții sau albului zilei, căci vine din altă lume. În lumea sacră a închipuirii eminesciene, totul e de aur: „Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur...”. Prețioasă reverie poetică ce te conduce în afara spațiului profan. „Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei mîndre flori de aur...”. Flori strani, nemirositoare, superbe plămămuiri împotriva firii. Ele nu se hrănesc din humă și nu se întorc în ea. Nemuritoare, ele strălucesc încremenite în „mîndria” lor. Lumea aceasta a închipuirii e închisă și nu poți intra în ea decît slujindu-te de vis, poezie, ori de cheia de aur a basmului: „Cînd posomoritul basmu — vechea secolilor strajă — / Îmi deschide cu chei de-aur și cu-a vorbelor lui vrajă / Poarta naltă de la templul unde secolii se torc...”.

Universul sacru al închipuirii se deschide sufletului nocturn. Știm că G.K. Carus, filozoful și psihologul romantic susținea teza sufletului dublu. „Două suflete, vai, sălășluiesc în pieptul meu” — exclama Faust. După Carus, acestea sint sufletul diurn și cel nocturn. În lumea închipuirii au acces doar proiecțiile reflexului nocturn. Poetul începe să-și pască oile de aur „turma visurilor” sale doar în întunericul propice: „Cînd a nopții întunec — instelatul rege maur — / Lasă norii lui molateci înfoiați în pat ceresc...”. Peregrinarea prin noapte este echivalentă — pentru toți contemplativi, din toate timpurile — cu înaintarea spre o revelație, spre o iluminare. Magul rătăcitor prin stele este o imagine exemplară a Poetului dorind — cum ar spune Rilke — deschiderea. Celor închiși în cercul strîmt al lumii profane, în lumea sub-lunară a norocului, niciodată nu li se va descoperi lumina eternă a lumii închipuirii.

Noaptea are puteri germinatoare. În întunericul fecund, o magie se petrece; în același timp, misterul fertilizării și acela al morții. Poezia nopții are, la Eminescu, o ambiguitate care își găsește expresia în metafore erotice și thanatice, totodată. Luna este, conform miturilor arhaice, o prezentă feminină, magică. Sub lumina ei argintie crește o feerică vegetație, nocturnă. Magia lunară e propice basmului, ca și visurilor sau poeziei. „Cînd în straturi luminoase basmele copile cresc...”, lumea profană este eclipsată, înlo-

cuită. Dar „regina nopții” este, în același timp, o umbră crăiasă a morții.

Sacru, numinos, „das Ganzandere” al lui Rudolf Otto apare într-un spațiu care, printr-o alchimie, un transfer al metaforelor se identifică — în poezia lui Eminescu — cu paradisul și cu „pămîntul sfînt” al țîntirimului. „Luntrea vieții” care alunecă „pe-a visării dulci valuri” poposește în „ape sfînte”. Încă în secolul trecut Erwin Rohde, în *Psyche* stabilise relații între apariția ideii de nemurire la Greci, între primele imagini ale lumii de dincolo (Cimpii elizee, Insule ale prefecțiilor) și diversele curente, valuri mistice, conventuale inițiatice — dionisice, orfism etc. În universul sacru eminescian, în spațiul înfinit al „închipuirii”, nu se poate pătrunde decît trecînd peste o experiență a morții. Insula prefecțiilor elini se așoptă cu paradisul creștin, cu spațiul romantic — böklinian al insulei morților, cu acela al cimitirului sătesc românesc. În straturile fantaziei lui Eminescu recunoaștem precipitul pe care o anume morbidețe l-a făcut să ia forme diferite. Toată poezia funerară este în același timp, o poezie a nostalgia paradisiului. A paradisiului inocenței dinainte de timp, ca și a paradisiului de după împlinirea timpurilor. „Dumbrăvi de laur verde”, „lunci de chiparos”, ramurile negre din care suspînă o eternă melopee, dar și sfîinți ce se „reîmblă în lungi haine de lumină... viziunea paradisiacă se confundă cu cea thanatică. În descrierea insulei lui Euthanasius, paradisul (în care nu se pătrunde — cum a arătat M. Eliade — decît prin dezbrăcarea de orice formă, prin reînțocirea la primordial) este locul vieții adamice ca și al morții. În lumea sacră a închipuirii, inițierea o săvîrșește de asemenea, ca un zeu psihopomp „moartea cu-aripei negre și cu ochiul ei frumos”. Și aici zona sacralului apare ca o insulă, înconjurată de „ape sfînte”. Insula în insulă din Cezara este un fel de ultim re-duit al purității, al eternității bătute, de jur împrejur, de valurile timpului, ale corupției, ale profanului. În *Memento mori* apropierea acelor mîndre maluri cu care începe lumea aurită a închipuirii, consacră pînă și apele. Turma oilor de aur, florile de aur, porțile deschise cu chei de aur, tot ce aparține cosmosului sacru e la adăpost, în dorul „apelor sfînte”.

Pentru ca să pătrundă în spațiul închipuirii, să se deștepte în lumea închipuirii, sufletul nocturn trebuie să adoarmă, să pună în paranteză „lumea cea aievea”. „Las’ să dorm... că nu știu lumea ce dureri îmi mai păstrează / Îmbătat de-un cîntec vecinic, îndrăgît de-o sfîntă rază...”. Numai astfel, în întuneric, Basmul, Mitul, Poezia va deschide „cu chei de-aur” și cu magia verbului („a vorbelor lui vrajă”), „Poarta naltă de la templul unde secolii se torc...”.

Întreg preambulul la „panorama deșertăciunilor” din *Memento mori* este o inițiere în universul numinos al poeziei. În lumea închipuirii, totul e consacrat, totul poartă semnul sacralului. Tot ce se petrece în această lume e pură eclouzenie. Acesta e locul în care nu se petrec evenimente, în care nu „cerci viața s-o-ntocmești precum un faur / Cearca da fierului aspru forma cugetării seci...”. E universul începuturilor, al originii nealterate, al creației pure.

Cînd vîd poetul intrînd pe „Poarta naltă de la templul unde secolii se torc” și-l aud rostind ca într-un rit inițiativ: „Eu sub arcurile negre, cu stilpi nalți suiți în stele...” am sentimentul cert al prezenței Poeziei în spațiul ei consacrat. Și nu este, oare, sfera sacră a poeziei-ului eminescian acel spațiu al necreatului în care zac germeii creației lui Lucian Blaga sau acel spațiu cu centrul pretutindeni și circumferința în infinit, al unei mai înalte geometrii, către care ne conduce cu cununa înflorită și lira, Ion Barbu?

Nicolae BALOTĂ

GH. ANGHEL — „EMINESCU”

avant-
premieră
editorială

ALEXANDRU PREDESCU

„Dimbovița apă dulce”

O evocare a Bucureștilor, de altădată. Editura „Albatros”.

OTILIA NICOLESCU

„Lumea care nu moare”

Poezii. Volum de debut. Ed. tinerețului.

G. CUIDUȘ

„Vitrina cu portrete”

Suită de medalioane literare despre mari actori români. E.P.L.

CASA SCRITORILOR
„MIHAIL SADOVEANU”
Calea Victoriei nr. 115

Expoziția de pictură
LUKI GALACTION-
PASSARELLI

Expoziția rămină deschisă
pînă duminică, 25 ianuarie
a.c., și poate fi vizitată între
orele 10—13 și 17—20

SĂPTĂMINA LITERARĂ

de Miron Cudaș

al. Piru CEARTA

Nu exista nici un indiciu în volumele ce au precedat acest roman că prof. dr. docent Al. Piru ar avea înclinații de prozator, decît, poate, abundența narațiunii din comentariile sale critice, pînă la proba contrarie — nevinovata plăcere de a repovesti într-o manieră proprie cărțile altora. Dar am forța nota cînd am zice, de aici, că scrierea unui roman era, dacă nu iminentă, cel puțin previzibilă. Dimpotrivă, nimic mai neașteptat și, sub acest aspect, „duplicitatea” literară a lui Al. Piru atinge perfecțiunea. Numai că reprimarea îndelungată, cenzura nu rămîn fără consecințe și un roman ca *Cearța*, a cărui existență o bănuim refuzată de mai multă vreme, se resimte de pe urma regimului restrictiv ce și l-a impus autorul. De altfel, un unghi din care ar putea fi discutat romanul, evident cel mai facil, ar fi chiar acesta, al regimului restrictiv ce se încearcă compensat, cu alt mai mult, cu cît compensația atinge dimensiunile excesului și se constituie în limitele unei neaserviri vecine cu libertinajul. Cum însă tentativa literară a lui Al. Piru sugerează mai mult un divorț, o rup-tură cu cărțile anterioare sau măcar o separare vremelnică de acestea, vom încerca și noi, în măsura în care textul nu ne constringe, să ignorăm prima și, deocamdată, cea mai consolidată „față” a lui Al. Piru, referindu-ne strict la romanul și la romanul său.

Sînt, totuși, cîteva întrebări legitime pe care acest roman le ridică și care, oricum, presupun o legătură cu celelalte cărți. Într-un context literar în care se apasă (și pe bună dreptate) pe „democratizarea” artei, pe o relație cît mai eficientă între scriitor și cititor, întrebarea „Cui se adresează această carte?” ni se pare din cele mai normale. E, de altfel, o întrebare pe care Al. Piru și-o pune adesea și într-un comentariu la *Rebreanu*, de pildă, autorul nu ezită să numească trei cărți o concesie făcută gustului „burghez”. Romanul în cauză nefiind deosebit ca factură de *Jar ori Gorila*, tentația de a-l subsuma observației lui Al. Piru intensă și mică. Un gust „burghez” (și cînd spunem „burghez” avem în vedere nu o castă, ci o mentalitate) pentru literatură e evident că există încă în rîndul cititorilor, dar problema este dacă ei trebuie alimentat. O scrie, întrebare vizează valoarea etică a acestor artieri, căreia nu avem năvălitatea de a-i cere să fie moralizatoare, dar nici lipsa de pudoare de a nu-i reproșa libertățile. Fie-rește, subiecte „tabu” nu există și, în principiu, se poate scrie despre orice, după cum lașura unei atitudinii mai mult sau mai puțin firești nu e absolut obligatorie. Din acest punct de vedere există întotdeauna un coeficient de „amoralitate” la care se expune scriitorul. Ceea ce îi reproșăm însă lui Al. Piru este, nu alegerea unui asemenea subiect (care rămîne discutabil și sub alte aspecte decît etic), ci complicitatea cu acest subiect.

A treia și ultima întrebare interoghează romanul sub raport estetic: cultivă Al. Piru o estetică a „urii” sau, dimpotrivă, avem de-a face cu abolirea totală a oricăror principii estetice? Optăm pentru cea de-a doua alternativă și vom încerca s-o arătăm.

Tribulația unui virstnic îndrăgostit de o tină ră nu e un subiect nou în literatura noastră și dacă n-am avea sentimentul că, numindu-l în contextul de față, am comite un gest ireparabil, i-am aminti pe Ibrăileanu ori Călinescu. Pasiunea tîrzie a lui Andrei Patriciu pentru Grazia Maria generează violente accese de gelozie și din acest punct de vedere *Cearța* se vrea romanul unui asemenea stări. Alimintai copios de Grazia, care furnizează la infiniții noi și noi amănunte, gelozia lui Andrei Patriciu ia proporțiile unei obsesii și-l determină în cele din urmă să rupă legătura. În cea de-a doua parte a romanului subiectul e reluat dintr-o altă perspectivă („Prezentul fiind abolit, să retrăim ceea ce mai există încă: trecutul, în ciuda așaziței sale ireversibilități. Dimpotrivă, dacă izbutim să realizăm o stare specială asemănătoare celei de transă, totuși revine întocmai ca în momentul cînd evenimentele au avut realitatea loc”) și alimentat cu noi amănunte. În ciuda intențiilor autorului de a face din Andrei Patriciu și Grazia Maria un cuplu dominant în roman, se reține mai ales femeia — prin multitudinea întreprinderilor amoroase în care se angajează. Cît despre bărbat, acesta este un mărunț „posedat” de chinurile geloziei suspectîndu-și femeia de infidelitate numai în măsura în care nu voia să treacă drept „un

nărăru credul”, cu o idee fixă despre relațiile dintre sexe („I-am repetat apoi că, după părerea mea, orice femeie care intră în casa unui bărbat riscă și că nici un bărbat, afară de cazul cînd e idiot, n-o va lăsa să plece cum a venit”); personajul are un limbaj defectuos („Trebuie să recunoști că tipul era perfect imbecil”, „După toate aparențele, Lulu a fost și el un timpit”, „E un dobitoc, fără îndoială”, „Mare dobitoc”, „Ca orice nesimțit”, „Si cu toate acestea o femeie nu intră niciodată fără o intenție precisă în a bărbat singur. Sînt un dobitoc nu numai că n-am primit-o, dar și dacă mă mai întreb pentru ce a venit la mine”, „E un timpit”, „Și fiindcă individul era un dobitoc, ai scăpat teafără”, „Monsat, un timpit”, „Si imbecilul ăsta de Monsat”, „Numai un idiot ar putea să creadă asta și e regretabil că ai o părere atît de proastă despre mine”, „N-am citit nici una din scrisorile acestui dobitoc”, „Da, sînt un dobitoc îndrăgostit de o imbecilă” etc., etc.). Despre Grazia Maria aflăm că e tînără, frumoasă, inteligentă și cultă, că posedă la perfecție limba engleză și că, în materie de lectură „a ajuns la Lévy Strauss”. Căsătorită la 18 ani cu Manea Piru — un „paysan” cam „trapu” dar, altfel, foarte inteligent, apoi divorțată, Grazia întreține relații concomitente sau alternative cu cîteva bărbați. Pe diplomatul Lulu Georgescu îl cunoaște din studenție, rămîne „fascinată de felul lui de a fi, veșnic surizător” și îl declară „singura dragoste reală”. Sub protecția surorii lui Lulu, care nu-și agreea cumnata, legătura aceasta durează, cu întreruperi, șapte ani. Ionick (sau Ion Palmă) i-a fost coleg de facultate. Foarte „soigné”, el e un bărbat „odihnitor” dar care, din păcate, n-o răscolea. Și, ca atare, Grazia îl folosește în pauzele dintre două legături. Cu medicul militar Petru Filipoiu intenționează, o clipă, să se căsătorească dar, după cînci zile petrecute în locuința acestuia din Pitești, îl părăsește fiindcă Filipoiu „o gelozea”. Titu Mindrili e „medic familiei”. De ajutor în multe situații delicate, acesta beneficiază sporadic de „onoruri”. Graziie, agasînd-o cel mai adesea cu prielile unei excursii la Băneasa de pildă, Titu vorbește atît de mult încît, „ca să-i închidă gura”, Graziie „l-a trecut prin gînd să se culce cu el”. Nu același lucru se poate spune despre Rodolph Monsat care, „se bucurase din partea Graziiei de toate onorurile, lăsîndu-i o amintire a cărei înlăturare era s-o coste viața”. Episodul „Monsat” e, cu siguranță, cel mai dur relatat din această carte. De profesie statistician, Monsat se documentează în Valea Prahovei „asupra epocii de apariție a regulei la tînerile fete, fixată în medie la 16 ani, ceea ce statisticianul combate cu exemple din cercetările sale, susținînd că la o mie de cazuri regulate și în proporție de 301 la fetele de 12 ani, de 291 la 13 ani, de 207 la 14 ani și de 201 la 15 ani” și îi propune Graziiei „să întreprindă în continuare un studiu statistic asupra fecundității femeilor mărirate de timpuriu”.

De asemenea, „parteneri” (așa sînt numiți în roman) posibili ai Graziiei ar mai fi: Nicu Belea, Anghel Dominte, Zamfir, Dan Crăescu, Florică, Iacob Petrovici și alții aș căror nume ne-a scăpat. Deosebirea dintre Andrei Patriciu și toți aceștia ar fi că numai Patriciu este iubit, ceea ce, evident el crede și nu prea. De unde gelozia.

Ne aflăm în fața unei cărți de o neobișnuită cruditate a limbajului și a situațiilor ce nu se poate, credem, justifica în nici un fel și, pe neputință, cîtele de pînă acum nu au fost suficiente de concludente, mai transcriem și acest dialog:

— Da, dar tu ești înșurat cu ea.
— S-a întimplat. Așa cum s-a întimplat și cu tine să te măriți cu un bou.
— Manea nu e bou, e candidat în științe.
— Va să zică tot îți la el.
— Nu țîn, dar limbajul tău e cam brutal.
— Cînd mă refer la Anda, te amuză.
— E o cornută, să nu mai vorbim de ea.
— Exact ca și Manea al tău. Un cornut!
— Dacă mai spui o dată așa, plec”.

Spuneam la început că scrierile anterioare nu conțin aproape nici un indiciu privitor la acest roman. Ne-am formaliza, totuși, căutîndu-l, deci, cel puțin în cazul de față, important este, nu atît de a ști cum și în ce măsură au anunțat aceste scrieri romanul cît de a ști cum și în ce măsură l-au ascuns.

ion nicolescu INDULGENȚE

Formula poetică a lui Ion Nicolescu poate fi suspectată de gratuitate și, pînă la un punct, chiar este. Dar seducția versurilor sale tocmai în ea stă. Cu aerul că se joacă scriind, poetul pune surdina tuturor lucrurilor „serioase” pe care vrea să ni le comunice și, în acest sens, rar înțîlim în lirica actuală a tînerilor o poezie mai discretă, mai puțin declarativă. Procedul frecvent este cel al construcțiilor și răsurnărilor succesive executate într-un timp rapid, aproape imperceptibil: „eu nu cred nu cred nu cred / sufletul este un ied / iedul e-o copilărie / mai departe nu se știe // toate lucrurile mor / fiindcă stau într-un picior / dacă-ar fi și-ar fi ceva / să le sprînjine-ăș vedea // fac ce vreau cu iedul meu / el e el și eu sînt eu / iar în iedul meu încap / numai vise fără cap”. Altciori, poetul aglomerează versuri cu o voință „lipsă de logică” („și totuși mă voi sinucide / frumoasă-i viața la castel / noi suntem căruța lumii / nici la vale nici la deal / folosîți cu-nversunare / tram-bulina ideal / O Maria Magdalena / etnd vom fi noi la Viena”) pentru a izbucni apoi deodată extrem de „clar”: „doamne-ăș vrea ceva frumos / tocmai de sus pînă jos / doamne-ăș vrea o pelerină / niciodată să nu vind / doamne-ăș vrea un uriaș / să mă-nvețe cîțiva pași / doamne-ăș vrea un curcubeu / ca să-l tat pe capul meu / doamne-ăș vrea o tragedie / dă-mi-o doamne numai mie”.

În costumele voinului de față vorintele sînt ca niște costume de carnaval. Rostul lor este nu de a îmbrăca un sens ci de a-l deghiza. De aici, poezii întregi deghizate, precum această tulburătoare chemare de dragoste pusă pe seama unui *Reflex de plexiglas*: „vino zile și mîrșuri și mîrșuri și-n restul neprevăzute de luni / adu și vorbe cu care vrei să te apere / și celelalte armate inutile // „vino cu toate întîmplările zilnice / să se sufoc-n arbori seva / cu gleznele umerii ori numai cu unghite / sau orice-ar putea să fie aevae”. Un joo favorit al poetului este cel al „schimbării costumelor” astfel că, qui-pro-quo-urile verbale se țîn lanț: „cal cal cal / ce e cal este și val / dau deci calului mișcare / și-l pun totuși în spinare // bun bun bun / mai departe-ăș spun / ce e val poate-ăș și bai / cal și val și bal egal”. Găsim chiar un „sonet scđestic” scris într-o limbă inexistentă și înțeleșibilă dar de-o sonoritate perfectă — un costum somptuos și atît.

„Indulgențele” poetice ale lui Ion Nicolescu sînt un „reflex de crispare” și orice lectură atentă poate descoperi în spatele acestor poezii „neserioase” o gravitate transparentă de cristal. Poetul e delicat și un hipersensibil care se ignoră („nu știu alții cum sînt / dar eu cînd mă gîndesc la ploaie la vînt / îmi dau lacrimile prin genunchi și prin coate / deși mă sufoc de-atita sensibilitate”) refugîndu-se în ironie sau făcînd pe „măscăriciul” Poeziei: „de-ăș avea o bicicletă / de-ăș avea un cavaler / cavalerul cînd tubește / bicicleta prăpădește / bicicleta nu tubește / bicicleta e de fer / bicicleta prăpădește pe oricare cavaler // e în toate o regretă / în toate un cavaler / cavalerul bicicletei / bicicletele din cer” (cavaleria sur).

Versurile au un desen subțire, cu contururi ferme dar neîngroșate, și o fragilitate de porțelan. Simpla atingere le poate prefăce în cloburi (*Ne-fiușta neavea*). Să numim aceasta „reflexul de analiză” fiindcă poeziile lui Ion Nicolescu se refuză într-adevăr „analizate” și o dată descompuse, nu mai pot fi reconstituite. Iată, de pildă, *Reflexul de doi*, o frumoasă poezie pe tema „dublului”: „tu te întorci din război / și eu mă-ntorceam din război / pămîntul trecea pe jos / iar tu pe sus abandonînd / cochilia singurătății / vai umbră voia să cobori / să-mparți la prietenii scriitori / de dragoste și de dragoste / de victorie și de victorie // și tu ai fi vrut să rzi / și eu aș fi vrut să rzi // dar cum te luptai singur / eu te vedeam singur / și tu mă rugai să ucid / și eu nu voiam să ucid / apot ucideam amîndoi / tu porumbi speriați / eu porumbi soldați”.

O componentă a poeziei lui Ion Nicolescu credem a fi și intenția parodică, cei drept, mai puțin exploatată în acest volum, dar ilustrată pregnant de grupajul publicat recent în *Luceafărul*.

Propunîndu-ne un poet surprinzător ce o voce aparte și extrem de „a sa”, *Indulgențe* este, cu siguranță, un volum pe care anul literar ce a trecut îl va reține.

avant-
premieră
editorială

TH. HARDY

„Jude neștiutul”

Roman. E.P.L. — B.P.L.

ANA DELEA

„Ccaș mirat”

Debut editorial. Proză de observație realistă cu nuanșări lirice, circumscrîșă mediului adulescentin. E.P.L.

GEORGE SURU

„Așteptarea corallilor”

Versuri. Ed. tinerețului.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE RESTITUIE. RUGAM COLABORATORII SĂ NE TRIMITA LUCRARILE DACTILO-GRAFIATE.

SCRITORII CARE AU CĂRȚI ÎN CURS DE APARIȚIE SÎNT INVITATI SĂ ANUNTE LA SECRETARIATUL REVISTEI NOASTRE TITLURILE REVISTE, ÎNSOȚITE DE UN PORTRET FOTO, PENTRU A FI ANUNȚATE LA RUBRICA AVANTPREMIERA EDITORIALĂ.

LILA IULIAN — Dorin: „Ultimul nume m-a părăsit” — un zîmbet trist, o amintire subțire, dar fără valoare literară. Bunul domn Chaplin pe care-l evoci cu dragoste — și ce frumoasă era „Prințesa din Hong-Kong” — n-ar fi rîs citindu-ți rîndurile. Ar fi murmurat două fraze din „Acesta e cîntecul meu” sau din „Ima-i un clown...” și-ar fi salutat frumos cu pălăria. Atî.

ARIEL 17 X: Citez un pasaj din schița „Aida” — și te asigur că fac acest lucru numai și numai pentru faptul că ești din Tecuci: „Am cunoscut-o într-un oraș pe malul Dunării. A apărut de nicăieri cu un disc în mină, sau de după un nor bine scărînat de vînt. Îmi soptea cătefelat de vînt pe care nu le-am înțeles și mă privea magnetic. A plecat. Și o cauti printre pufulie de Cumulus dar în zadar...” Ariel, ca încheiere, o frază din lucrarea intitulată

„Călătoria”. „Apăru un abur de fantome scoțiene și adormii de-a binelea”.

ANTIDERAPANT: Foleiul de-afară mă face să-ți răspund și eu cu aceeași manieră. Antigel.

OARBA DIN SANTA FE: Te cred, dar n-ai nimerit Brăila.

SETA MICHE VALAH: Lucearea „Numai Făptuitorul cunoaște adevărul” — contrazice flagrant ideea conținută în titlu. Singur Făptuitorul se îmbată cu apă chioară.

VIRGIL MIRESCU: Scriitorii profesioniști nu au gîndurile pe care li le atribuie dumneata. Acolo unde dumnea-tă vezi un mandarinat, funcționează, să știi, spiritul echității. Unii tineri scriitori sînt, cum spui, exclusiviști. Dar asta e o boală a poeziei, ca și

pojarul. Pe mine unul mă sperie mai mult vîrsatul negru.

MONICA: „Dacă pentru pansatul inimii” îmi spune că iubești. Și ești, poate, convinsă că nimeni n-a mai suferit atît de mult. Îți spun că te înșeli, dar n-ai să mă crezi. Îți dorces să rămii toată viața în țara de pîra. Și citodată, cînd îți se scrie cîte o poveste pentru copii. Sînt convins că Patrocle din *Dumbrava minunată* se scărută cu doi grauri oprîți pe coastul de sub geamul dumitale. Și-n odaie — nu-i așa? — ai o ferigă albastră.

C. THEODOR: „Povestea lui Jack cu fir” am citit-o, parcă în vreo două variante. Jur pe cheia de la banca Angliei că Jack din Philadelphia e incapabil să spargă chiar o amărită de nucă. Ar avea șanse mari dacă s-ar gîndi la o păstăie de mazăre, cu condiția expresă să țînă alții țînă.

DOINA TĂRNICERU: Laura și Radu discută „adînc” despre viață. „Viața e o porcărie”, spune Radu. Și Laura îl combatte: „Viața nu e o porcărie”. Important e să reușești în ea”, spune Radu și combatanta Laura se topește de plăcere, pentru că la urma-urmel... „important este să reușești în viață”. Ce să mai spun? Cred că important în viață e să completezi oracolele care circula în licee, pe sub bănci, și la rubrica ce e sărutul? Să răspunzi: un orfan al căscatului.

Fănuș NEAGU

NISCEUS — Curtea de Argeș. Din cele 13 Dacă citez Dacă 11: „Dacă aș fi o cercevea / M-aș prinde de Oacă / Și să nu te miri iubit / Dacă te așez în ea” și Dacă 13: „Dacă dusei ulciorul soarelui / În cazinoul existenței mele / Bea mamă din existență magnific

echilibru / bea mamă”. *Incîntrata pînă la lacrimi. Vă mai pot sugera cîteva titluri de ciclului Deși, Însă, Cu toate acestea, Cîtuși de puțin, Deoarece, Dat fiind faptul etc., etc. Succes. P. S.: Orșicic, Parcă.*

CAROL PIETRARU — Mărculești — Ialomița. „Asta e prima poezie pe care o scriu și n-ăș vrea să pierd vremea canonîndu-mă fără rost”. Dacă este într-adevăr prima, atunci mai canonîți-vă. S-ar putea să aveți talent.

PAUL SOLARU — Craiova. Am reținut poezia Cronos, pentru unul din numerele viitoare. Ați mai publicat undeva?

CORINA ILICA — Arad. Melodică, distinsă lăutărească, frumoasă chiar poezia aceasta: „Mă îndemni cu dor brumet / Și cu ochiul pelinat / Să mă-n-dur să te descînt / Prin pădurile de gînd // Orbul ploii m-a

rotit / Spre un tărîm păienjenit / Și de unde nu mai vin / Să mă știu cum mă închin. // S-au scurs fluierete-a lut / Nu mai am să te ascult; Chiuitul de cocoși / Mi-a prins pașii ne-fînțorși. // În zăcerile de must / Coace timpul sec de gust / Rămă grea de jos în sus / Tot de dus, de dus, de dus”. Zău, îmi place.

GHEORGHE ENE — (Endy Mion) București. Am citit, cu oarecare surpriziere, versurile etc., dar scrierea mea a fost plăcută. Treceți pe la redacție ca să putem discuta eventualitatea debutului dv.

VLADY LUPOAIE — Rădăuți. Cam „prea minulesceniene versurile dv. Le-am citit cu plăcere însă.”

Căutați-vă vocea sau mai bine-zis timbrul care vă este propriu și... mai trimiteți. C. B.

Domnișoara Odinioară

Asa cum există o MM, o DD, o CC, o BB, este o PP, numai că domnișoara Penelopa Poza este știută de citeva sute de milioane de oameni mai puțin și greu e de presupus că, la vârsta ei, o să mai poată recupera diferența și apoi este boala ei, un fel de spaimă, sporită mereu, că iar s-ar putea să-i vină ideea: „Penelopă inutilă”; chiar dacă meritul ei este recunoscut, descoperise doar, cîndva, cu un fel de inspirație, scrisura aceluia poet, aruncînd o lumină definitivă asupra sfîrșitului său precipitat, dar asta este altceva.

De aceea este obligată să alunge orice gînd ar îndrepta-o spre lucrurile interzise din jurul terorizantei expresii, cenzurîndu-și amintirile, nici nu știe cînd s-ar putea să se organizeze, de la sine, într-un lanț de trimiteri aluzive, amintirile totuși puține, nici nu sînt amintiri, una dintre cele mai persistente e muzica tuburilor de neon, cînd se aprind, în bibliotecă, zăzîngănitul, de ce nu clinchetul acesta plăcut nu e o amintire, poate doar imediat cuplat cu imaginea bătrînilor astmatici transcrind fericiți, inușii, tremurată, miopi, din ziare vechi, efemere și fragile, cu ei a împițit jumătățile de masă și a fost matora îmbătrînirii lor, la fel invers și cumplit de normal, acum presimte cum se perfecționează ca mașina de văzut și auzit, în prezent, nimic deasupra, nimic dedesubt, singurul antidot deocamdată, e ca o lunecare, perfecționarea ar veni din netezirea posibilelor asperități, periculoase pungi ale unui fel de memorie, pe care ar trebui, dar încă n-are tăria, s-o poată radia, încă nu și-a găsit cuvintele pe măsură, ca presimțirea să se transforme în idee; prin modalitatea presimțită se opune ideii „Penelopă inutilă”, dar prevede, într-un viitor bine ar fi cît mai îndepărtat, că presimțirea va sări neapărat într-o expresie, poate „mașină-domnișoară-bătrînă bătrînă-domnișoară-mașină” = domnișoară-mașină-bătrînă sau ceva și mai crud, în orice caz mai lapidar și prevăderea se va transforma în presimțire, presimțirea în idee, simplifică arbitrar, trebuie ordine și ordine fără simplificare nu se poate, pînă nu va mai rezista la prea multe idei, sfîrșitul vine oricum.

Deocamdată privește, de pe balconul de la bucătărie, cum se consumă spectacolul străzii lătrănice, celălalt, dinspre balconul la strada principală, mai neinteresant, e același, înfîlîrile la statua luptătorului și zgomotul poștei dedesubt, mereu pampam, pentru trei timbre, ca în problemele de școală primară, un lemn se împarte în trei din două tăieturi, pam, ștampilă separată, observase sau numai pam, pentru un timbru sau două și pam, ștampilă separată, enervează.

Deși caută să se ferească de generalizări, combustibil aproape curat pentru ideile ei, coapte cînd devin acel fel de spaimă, adică frîne pentru liniștea dorită, generalizările răsăr din la nimic, antrenînd-o într-un joc deru-

Ei refuză cu demnitate propunerea de a primi un păhărel ca să nu murdărească geamurile și, cu toată echilibristica periculoasă, stropesc sticla cît pot mai puțin.

I se face foame, în bucătărie deschide bufetul cu multe etaje de sertare, admiră în trecăt serviciul de ceai, cristalinele pahare cu suporturi de argint filigranat, le atinge pentru sunet și răceală, de altfel îi place și răcoarea pereților sau chiar a nasturilor, revine, mestecînd, în balcon și vede oblic, firma nouă, albastră, instalată de curînd, „Aura Rely Lola” mai jos nu distinge, dar știe ce ar putea fi, sună ca un cîntecel la xilofon, numai citeva note, nume nescierose, potrivite femeilor lejere ca moala și de-a dreptul nepotrivite acum, înainte n-avea cum să se pronunțe, pentru bătrînele lenjerese care, după multe ezitări și-au unit micile atelier concurente, într-un trust sau concorn n-are importanță, de susține, unde tot stau aproape degeaba, dar măcar așteaptă împreună, pot fi văzute cu destulă greutate prin vitrina sufocată de modelele puse pe sine închipuții, de firmă, cu trandafiri stațioși, galbeni, negri, la mijloc, în fața unor paravane înfiorate, nu se folosește niciodată de serviciile lor, cine face flori artificiale e de prost gust.

Rețetele apoi sau frunzărește numai, cu o plăcere tristă ca mingieria vechilor cicatrice sufletești, dosarele cu rețete din vremea școlii, îngrijite, liniate la margine, cu denumirea scrisă cu altă cerneală și altfel, subliniată cu altceva, explicabilă pedanterie a viitoarelor gospodine model, dovedite zadarnice rețete, încheiate cu „Poită bună” și semnul exclamării cu punctul transformat în floare, prost gust, dar scuzabil, din anii cînd prezintă caietul și are teribile emoții în așteptarea notei pentru aspect, ce se adună notei pentru practică, unde, pe vremea aceea, este oricum imbatabilă.

Notațiile mai apropiate, rețete „pentru două persoane”, decupajele cu sfaturi „nu vom neglija bustul și decolteul” sînt grăbit întoarse, altfel ar fi o zgîndărire, nu îi înțeapă durerea de cap, întotdeauna în primele zile după schimbarea lentilelor, ochii sînt neobișnuiți, e o durere de un tip special, mai spre temple, poate l-ar face bine o scîrpinat pe creier, cînd se lasă în voia unor asemenea fluxuri, se îndreaptă destul de des spre aberații.

De altfel autoanaliza nu scutește de asemenea concluzii și cuprinde autoironie destulă, e sigură, traversînd apartamentul oscilează chiar în jurul termenului masochism, prea îndrăzneț, își ocupă locul în șezlong, cu vederea la strada principală, aici există cealaltă firmă, firme de fapt, poate numai ea observă, seara, neonul la fel, aceleași litere, se citește împreună „Bebeluș durabil”, deși magazinele n-au nici o legătură, la fel nici panourile cu afișele celebre cîntărețe, cu ochii scoși pînă la albul hîr-

Desen de FLORIN PUCA

gați cu sfori să încapă, aduși la condiția de bețe înfășate, în autobuze.

Luptătorul, statua, împunge aerul cu capul aplecat, nu din unghiul acela, cu un genunchi jos și miinile în lături, oblic, nu luptă cu nimeni și așa, fără adversar, strălucește din mușchii de bronz ai spatelui, numai spatele îl vede din locul ei.

Sună telefonul, e totuși, o legătură și mai sint cunoștințe, care din obișnuință se numesc prietene, delicat cuvînt, cineva caută pe cineva, e o atingere, un contact pe fir, e sceptică asupra posibilității de a înțelege vreodată ce ascunde expresia, apelu se repetă, atingerea la fel, pînă ce, de la celălalt capăt, se cere cu deosebită insistență și politețe numărul sau adresa unei asemenea voci fermecătoare. Mirîndu-se de ce mina ei întirizează să pună jos receptorul, află numărul unui domn care are timp să obțină ferma promisiune că ea îl va telefona.

Complimentele adresate vocii nu sînt primele, dar par sincere și înțelege că la o asemenea ocazie își poate acorda o amintire periculoasă, pipîndu-i apoi marginile, așa cum uneori își acordă două prăjituri.

Cu destulă timiditate, de mult n-a mai făcut-o, aplică ciupiturii pe o harpă vag cronologică, tinerețea deci, pictorul, fericită aventură, expresia de neiertat, sfîrșitul și întoarcerea cu mașina, apoi piața, pe măsură ce se îndepărtează de momentul dificil detaliile, la urma urmelor recunoaște că sint detalii, invadează totul, încercînd locul durerilor și string mereu încercuirea, pînă la probabila nivelare a porțiunii speciale.

Hoinăresc în împrejurimile orașului, tot mai departe, acum și acolo e oraș, e se împregnează de peisaj, e modern, nu transpiră la soare să fure o bucată de natură, se plimbă și atîl, îl interesează un fel de spirit al locului, fac baie, dragoste, el poartă la gît balicul ei „Prestige de Paris”, roz, cu Notre-Dame, figura lui nu și-o amintește, e ceva mai bătrîn decît ea, care e foarte tînără și are multe și splendide fire de păr argintiu, nu poartă ceas, îl explică, artiștii au sentimentul timpului, fiecărui moment, chiar de zericire, el e fericit în acele clipe, poate fi un chihul de la eventuala eternitate, îl aude discutînd despre ea cu un postimpresionist care se chinuie cu reflexele pinzelor pe lac: „Nu arată rău la lumina lumînării” și ea pleacă, țirziu, dar mai vede, într-un loc, pomii aliniați pe diagonale îndreptate, cu fiecare pas al ei, spre mereu alte puncte de fugă, ca și scaunele în sălile de spectacole.

Cam pe aici încolțește ideea, răzbuare e un termen mult prea grosolan și apoi e absurd, poate farsă continuă, cu interesul mult scăzut, ceva se întimplă, dedesubt, mașina întirize enorm, o casieră obosită repetă: „Aveți grijă, nu călcați acolo, e stricat... arată o tăblie desprinsă, jos, la trecerea printre scaune și toți fac un pas mare — Nu călcați acolo, e stricat, aveți grijă... E stricat acolo, nu călcați, treceți peste. — și izbucnește — O să înnebunesc aici, de două zile nu l-au reparat, înnebunesc, înnebunesc!

Aveți grijă...” se calmează, ea, înghesuită, abia ținîndu-se, acum i se oferă locul cu destulă ușurință, se gîndește că e o ieșire nepotrivită, există motive mult mai serioase pentru a înnebuni, pînă la urmă găsește loc și cînd trebuie să coboare simte, dintr-o dorință de a merge la nesfîrșit, o greutate cînd se desprinde de scaun, de atunci, dincolo de, între timp observatul amuzament secret de a vedea în pasagerii clătinați, cu reflexele pălăile ai mașinilor și tramvaielor, bețivi posibili, poartă regretul coborîrii și nostalgia mersului înainte.

Piața o primește pustie, cu singurul bec legănat, lumînd puțin bălți negre, mormane de frunze și coji stricate, tejele cu tabla umedă, luctoare un moment, mai trece o pisică, o vede lîngă un robinet defect care inundă, simte că piața e vie, e ca un organism, frica îi grăbește pașii sonori pe pietre, pînă cînd un sfîrșit sănătos și mai multe o liniștesc, sub tejele dorm oameni și respiră, îngrămădiți, îmbrățișați cu zarzavaturile lor, între plasele de sîrmă și respirația pieței n-o uită.

Înghite o pastilă colorată, calmant, deși nu mai crede în efectul lor, se hotărăște, pentru unul va fi Amanda, cu ușurință alege nume promițătoare, foarte tînără acrită care, pentru moment, se va interesa numai de primul ei mare rol de film, unde va muri chiar la început, dar fiindcă toți își vor aminti, pe rînd, de ea, va juca aproape tot timpul, dacă ar fi inteligent sau cît de cît cult, ar face o aluzie la numele ei, care invită la așa ceva, și toate ar merge normal, ar decurge de la sine, ar fi discuții cel puțin interesante, dacă nu, ar fi nevoită să-l atragă, discret, atenția că, începînd de la nume, trebuie iubită și apoi foarte puțină lume mai știe ceva latină.

Tot ea ar putea fi Meravilia, balerina într-un micuț condeciu, cu un picior luxat, nimic grav, după cum va fi Olivia, numai funcționară, dar copleșită de atențiile și intențiile domnilor serioși, dar nu cedează.

Prin metoda pretext contact pe fir cu vocea fascinantă mai află imediat două numere de telefon și în existența ei se produce cotitura, acum are ce aștepta; după-amiaza cu orele cînd ea dă telefoanele, pretutindeni tot mai accesibilă dar și mai inaccesibilă, diferențiat, în urma unor sondaje prealabile, un veritabil pînjenis de frivolități, avansuri și retrageri.

Constată că are un adevărat fler în alegerea, cumva trebuie să treacă timpul pînă la telefoane, după titlu, a filmelor de aventuri, o multime după același tipic, tineri, tineri, canații și viteză, spre sfîrșit, chipuri pe tot ecranul, cu zimbete uimite cînd glonțul sau glonțele, rafale, pătrund în frumosele trupuri lidoite și ca e dispusă, fie numai în bătaie de joc, dar tot mai puțin, să se pună la punct cu ghicilii în cafea, fundul ceștii și starea sufletească, cineva, dacă e brun, se va forma din zădă, dacă e blond, o siluetă albă, pomii înscamnă bucurie, floare de salcim, cum să vezi o floare de salcim, societate proastă, acrobafii, dragoste aducătoare de neplăceri, pînjenul e trădare și curcubeul multumire, casa aprinsă prevestește bucurie mare, animal preistoric, ambiție, vaca e semn de belșug și spicele, elefantul, victorie sigură, conșolul de înmormîntare e semn de căsătorie, copil ghebos, propunere dezonorantă, poșteră, ceas de teamă, știe ce înseamnă ceas de teamă, pansele, văduve timpurii, marinari, nesigurantă, mire, dolii, flutur, necredință, sălci, regrete, broască, sărăcie.

Între ea și vechea, depășită, muribunda domnișoară Penelopa, care deplînge amarul lunecarea în frivolitate, de care s-a ferit o viață întreagă, diferența e ca între altă dată — cu altă ocazie și altădată — odinioară, acum caută să fie mereu altă dată, ocaziile continue, cum tot ea se consumă între telefon și oglindă, altfel nici nu se mai poate, nici vechea domnișoară nu primește mortala lovitură morală, oglinda e un cîmp de bătaie pe care ea — alta, o a treia sau cine știe a cîta Penelopă, urmărește cum trăsăturile domnișoarei Odinioară devin tot mai șterse, oricum erau șterse, dar ultima nu înțeapă să acuze înaintarea trăsăturilor domnișoarei. În alte împrejurări — sau cu altă ocazie — ca fiind cochetărie jalnică, aceasta, la rîndul ei, le numește întinerire, Penelopa — alta, cea fără chip, înțeleaptă probabil, observă că trăsăturile celor două Penelope care nu se mai agreează dau împreună un chip răvășit, dar e prea slabă, mai ales cînd se apropie ora la care Penelopa cu altă ocazie pune mina pe receptor.

Pe rînd, la ore fixe, dar nu în fiecare zi, îi e atît de greu, dar marfa rară care e vocea ei trebuie să-și păstreze prețul, Meravilia încă nu cedează insistențelor unui campion sportiv care vrea s-o vadă, Amanda e puțin mai drăguță cu un electronist îngrijorător de timid, iar Olivia îl expaserează pe un geolog obligat în curînd să plece, sportivul merită să fie primul la rînd, ideea i-a venit după telefonul lui greșit și e primul care se pare că a găsit formula, cînd îi spune: „Răspunde-mi la noaptea-bună cum numai tu știi, ai o voce excitantă și liniștitoare în același timp” e și cel mai vorbăreț, critică și statua luptătorului de pe poziții naturaliste și de specialitate, e luptător, luptătorul de bronz stă ca un începător surprins, e și sincer, își recunoaște aventurile, ultima la un campionat internațional unde a fost categoric învins după fuga lui cu o spectacolă nordică și recunoaște că are urechile clăpăuge, ca toți luptătorii.

Electronistul e încă la „dumneavoastră”, dar Amanda poate fi sigură de afecțiunea lui, deși e puțin supărată că el habar n-are latină, geologul e și arlecîn într-o piesă de amatori și cel mai indignat că refuză să-l dea numărul de telefon, atunci le explică tuturor, fețele nu-și pot pierde timpul cu oricine, în curînd se vor întîlni, cei ce vor trece examenul vizual vor primi numărul, siguranța Amandei îl complexează și mai mult pe electronist, care într-un țirziu recunoaște că n-are prea multe atuuri, numai frumusețe interioară. Toți au costume bleumarin, detestabilă culoare, ea, ele, nu primește, primesc decît flori albe, deocamdată, la început, încurajare pentru avizată, în număr impar, statua luptătorului e suficient de cunoscută, vor veni din zece în zece minute, se vor privi, apoi alte serii și ele vor fi altele, acum e prea multă artă. Dimineața, în ziua marilor întîlniri, își sparge o lentiță la ochelari, spectacolul își reduce calitatea și Penelopa Superstițioasă se asociază reproșurilor reînviate de Penelopa. Altădată și neutralității ostile a Penelopei înțelepte, iar Penelopa Cu altă ocazie se află în minoritate și nu în cele mai bune ape, dar, nerăbdătoare, își ocupă locul în șezlong, cu mult înainte de eveniment.

Luptătorul pare într-adevăr inabil în masivitatea lui, oamenii stau pe lanțurile groase din jurul soclului, ea știe că ceva trebuie să se întimplă, simte un ghidat în piept, ca atunci cînd merge cu mașina, în foarte mare viteză, toate Penelopele stau cu ea în șezlong, trebuie să le ucidă imediat, cu mașina de văzut și auzit.

Minutele sportivului trec, apare sfîrșit, cu ochelari, electronistul, arătos, geologul, florile, se privește, iau loc, fiecare pe o latură, geologul se leagăna, poșta pampam, pam, apare în fugă un vîlăjen splendid, florile albe, ia loc lîngă geolog și cu un picior proptit ferm în pămînt oprește legănarea lanțului, de după stativul cu plante agățătoare ce separă balcoanele este privită, se revoltă Penelopele, în special Altădată, cum privește printr-o lentiță și un sferț în direcția soclului, electronistul se îndreaptă spre locul de parcare, acolo va veni Amanda cu mașinuta, se întoarce, sînt niște ochi printre frunze, își recunoaște vecinul îndușoșor care pune în ghivece, cu degetele, un praf alb, toarnă apă cu o stropitoare-jucărie, i se aude glasul: „Imi hrănesc plantele... Eu sint campionul... Avem voci tinere la telefon, avem voci tinere, ei așteaptă, să aștepte, Meravilia!”.

Linogravură de MARIANA POPA

tant și obositor de aproximări, interminabile nuanțări pe care este obligată să le pună față în față cu schematizări de o simplitate jeantă, încearcă să reziste astfel introspecțiilor care îi consumă bătrînețea complicată, vremea bilanțului.

Răsucesce pe degeț, unul din gesturile pe care le-ar face și cu creierul vidat spre care intr-un fel aspiră, prețiosul inel oriental și deși funcționează ca mașină de văzut și auzit, strada periferică, generalizările încep să se infiltreze cînd trece Gianni, pe trotuarul celălalt, invers, Ceam, totuși concurența, vocile se întretaie privirile geamgiilor nu se întîlnesc, se evită, din elegantul cod al neamstecului, puțin degradat, printre ei, hurducat, căruța lui Păntîflu, de cîtă vreme n-a văzut un cal, fie și o gloabă, mai în spate glasul din capul înfundat pînă la urechi în pămîntul negru, afinat, nu trebuie dirijată calul, dar seamănă, generalizare deja, seamănă la tenacitate, zadarnica tenacitate de fiecare zi, și cu Ahu-veghi, cu clarul și tînărul absurd la prima vedere Bani cumpărar, cu Guadalupe și cu perechea Stigliborcani, orientală în comportament și ten, ea în urmă, după glasul cu miinile la spate, copleșită de sacul plin, cu toate că hainele nu se uzează chiar de la o zi la alta, conștinutul sticlelor nu dispore, nici cozile la topor nu se rup nefolosite.

Prin aer zboară vâlătuci de puf alburiu, al plopilor se pare, ca norii din tablourile cu sfinte înălțîndu-se la fiecare schimbare vîntul cădînd îi destramă, îi adună în alți vâlătuci, se observă vîrstele pufului, cel căzut demult, plimbat mai îndelung prin praf, este murdar.

Plutire metafizică, nu-i prea place cuvîntul, dar se consideră o carteziană, pentru ea cartezianismul e un fel de claritate, ce tristă e soarta filosofilor, cu timpul sînt reduși la un singur cuvînt, cît de carteziană poate fi o femeie, n-a găsit răspuns încă amină cît poate gîndul că, în nemțește puful hoinar se cheamă „sinceritatea bărbăților”, totuși gîndul vine și blocajul se produce, blocajul e o stare și atît, toate ocôlșurile au fost zadarnice.

Atunci se retrage imediat în cameră și ascultă ticăitul neconcordan al celor două ceasuri, unicul calmant descoperit pentru stare, ceasurile se ocupă de același timp, unic, dar sint mereu în contratimp, marelă ceas „modern style”, din firida sobei de teracotă azurie, al cărui cadran își face loc printre cozile grațioase a două sirene e profund și mai rar, delicatul etvețian de mină, pe milieul din centrul mesei, este mai vioi, totuși pînă la urmă, acele ajung la același rezultat.

Vede cum un om se leagăna în dreptul ferestrei dinspre strada principală. Este unul dintre zugravii care umblă pe parapetul balconului și deși primesc centuri de siguranță nu se prea folosesc de ele și nu cad, la fel ca molicanii care spală geamurile zgîrie-norilor, nu știu ce-i ameteala. Sint dintr-o adevărată dinastie de zugravi, toți pocăiți, cu alte cuvinte, se înțelege de la sine, nu beau alcool și pocăiți nu din convingere sau probabil prea puțin, ca un fel de pariu, ci dintr-o necesitate care le asigură posibilitatea de a fi acei zugravi plimbăreți la înălțime, siguri pe simțul lor de echilibru.

tiei, cu sfinții din biserici, cu ochii răzuți, măcar se presupunea că praful vindecă.

Toate contează prea puțin, soluția cea mai elastică, e cald, lumea nu prea trece și traversează lung, cu urechile clăpăuge, vecinul îndușoșor, iarna mai ales, atunci, cu mîntăluța maro uzată și plasa rigidizată de frig, pleacă după iaurt și în ochii lui citește mila pentru iepurii țepeni în drumul spre mesele de sărbători și brazil obi-

GABRIEL IUGA

Descintec pentru umbră

Negurile
păsării cu ochi neștiutor
cu fața despletită de trestii auzite
odată pentru gură
bolnav rostogolite în temple
bezna cu fumal amăgît
lunecat pe o parte mușcat
și dureros doamne dureros
ca un țipăt negonit ajuns în privire
și atunci cerul fără cer e
și cîntecul fără păsări
numai un cenușiu cutremur
pe care-l pierde cel care-a fugit

Femeie
ce-a rămas din talpa ta
cînd curată a doua oară născută
s-au fugărit alte drumuri prin apele ei
și unde ară fierbîntele dangăt
sub care lunecau păduri liniștite
cînd lupii s-au țirșit în zăpezi
Mai trebuie
da, mai trebuie o toamnă răsturnată
pentru cules
o toamnă fără arbori
cu vînt legat de țâlpi să nu fugă
departe

să nu-l mai ajungă
și atunci nopțile vor fi secetoase
cu nisipuri fierbinți
sub care m-adun și m-alung
și n-am să pot spune nicicînd ce bine-i
cu mine

și nicioind n-or să mai cadă șerpi
morți peste lună
sonorele aripi n-or să mai ungă
poarta genunchilor cuviințioși
și n-o să mai sune umbra mea albă
și bună

Descintec pentru deslegare

S-a ascuns uitata-n scoarța nopții
s-a-aiurească frunza de jăratec
mina se răstoarnă și uscată
degeră-n cenușa de lunecare
De-a iubit — asmute ea prin unghii —
a smolii vorbirea fără ulii
gura să-i sporească iarba glesnei
pînă-n primul țipăt neascuns
să se lăvălească cliinii nopții
în doborarea somnului pătruns
steaua ta născută-n dreapta lunii
s-o uimească-n neștiute ape
piatră să se-ascundă de pîianjeni
cînd se duc capacii să se-adape
bulnita cu cerul ros de unghii
Irigul din genunchi să ocălească
ziul prăvălit — iubire stearpă
verde putrezit în gura haitei
să se-ascundă-n arderea din iască
mina să nu știe albul cald
talpa — pragul descălfat odată
ochii să se umple de noroi
trupul aburit-cocor albastru
insetat prin pintec zvîrcolit
să se-oprească nechemat și amar
desfrunzit de apele băute
hăituit prin ie de gropar
Ape sterpe ape neștute
neumbrite scrieri de cenușă
coborînd din miezul de pădure
arcuind în dundării de iarbă
crească între voi amară ușă

VASILE ZAMFIR

La rădăcina pădurii

Am rupt din arborii fașnînd în ceață,
Noaptea pădurii cuibărită-n ram,
Și-ntr-un țirziu, din drum,

înțarsu-m-am,
S-ascult a frunzei stranie povăști.

Abia șoptite graiuri vegetale
Mă descîntau, cînd vream, în năluciri,
Să-mi lepăd straniu de nedumeriri,
Pe culmile din mine, verticale.

Dar cînd cresc acest ciudat miraj?
Ce de răspîntii pline de chemări
Și răsîrîre, sute de cărări,
Păienjenis, în sumbrul peisaj!

Înfipt în coasta vieții, oblic spin,
În viscol de ispite, la mijloc,
M-au smuls din sensul tulbur, achivoc,
S-aduc pădurii flămuri de senin.

Au crescut copacii

Azi am scris dragoste,
pe-o coajă de pâlîn
Și puțin îmi pasă acum
de foșnetul frunzelor,
de exploziile mugurilor,
de gemăntul podoabelor
la atingerea brumei...

COMAN ȘOVA

Eu știu o umbră

Mă smulg din carne și din rădăcini,
Să mă destram prin glas în vînt —
Și sint ușor de-aflăta vini,
Și necuprins de dolu și cuvînt.

Mi-e vorba măsurată părăsind femeia,
Un fluier fără cîntec — noapte oarbă,
Eu știu o umbră-n brazi, și pe aceea
O să mă duc în cetină și iară.

Ruga

Doamne adu-mi calul cel plecat în nori,
Ia-l de friu și vino să-ți șoptesc un gînd...
Eu m-am tot născut de-aflăta ori,
Adu-mi calul doamne calul alb și blind.

Mă grăbesc părinte vreau să plec cu el,
Într-o lume mare, cu tăcerea-n geamuri...
Să crească-nserare, lină pe-un inel
Dintr-o coapsă crudă, oglindită-n hamuri.

Adu-mi calul doamne cel tăcut ca piatra
L-am minat să pască noaptea în april
Vreau să-arg pe coama-i cu tăcerea loată,
Nu mai vreau părinte să mă-morc copil.

GABRIEL STĂNESCU

Fugă în doi

Vai, durerile sapă sonor
rotunde galuri necrezut de mari
în trupurile noastre
invinse de plai...

Și ierburi cum se tirăsc
deavrinde-ne singele cald
cu brațe subțiri, fumegînde...
Să fugim în noaptea asta, iubito,
toții nu se mai întorc din războaie,
nu se mai întorc...

Să fugim departe de lume
unde nu se întîmplă nici o frunză,
unde nu se întîmplă nici un om.
Acolo, înmuguriți în icoane albe
vam fi fără nume — amîndoi
ca înainte de naștere,
preacurată...

Alt nume

Să mergem
pe urmele cerbului rînit
pînă-n pădurea de sticlă
incol,
să nu se frezească
frumoasa de sticlă.

Pe icoane de sticlă
vam desena orice
numai vîntorii
să nu ne găsească
alt nume...

Virstele noastre

Leg nopțile, zilele,
leg virstele noastre
la marginea culorilor.

Lumina mă doare,
mă doare numele tău
înnodat la izvoarele ierbi...

Fără să ne cunoaștem
îngenunchem
unul în fața altuia.
Eu te împart întinerii,
tu mă împarți luminii.
Prin miinile noastre
cresc copacii
și plîng frumos
ca niște copii
la inelul singelui...

Auzi noaptea cum crește
pînă la degete,
pînă la coapse,
pînă la ziubă?

E firziu...
Cine ne mai poate judeca?

MIHAI TECLU

Mihail

matto :
nu e
(La steaua)

Aceluia ateu cu nume de arhanhel
Datoria epigonalului o am a închină,
Dar ce e datoria-n fața unui geniu.
E ca spargerea de temple cînd clopotnița
li-e-n cer.

Amarul e prea schivnic, schivnicul
prea palid,

Filozoful e doar umbra unei lumînări,
doar fum,
și flutur de molie ars pe un luceafăr
Rece lucru muzical, este poezul și atunci

Cum moartea lui în lumea castă relativă
Dă uraniului și plumbului, lunare: rădăcini
A popului, catargelor, numirii morții,
Conștiință și virtute, tragedie, adevăr ?

Nu nebun, nu poet,
ce-i poet, demon ce-i,
inger nu, om, om, om.

Mihail, mihail,
lună tu, lună tu,
mihail, mihail.

Steaua ce nu e stea,
ea ce nu este ea,
mortul ce nu e mort.

Mihail, mihail,
viule, viule,
mihail, mihail.

Ce drum va mai urma a stelelor ispită,
Glosa cărar legi în săli de așteptare vom
cina,

Și va muri luceafărul de frig și rece,
Mihail, o, mamă, Mihail, o, mamă, Mihail.

M-am prefăcut că potrivec fitulul lămpii și
i-am privit pe rînd în răsfrîngerea oglin-
zii rotunde, legată cu sîrmă de sticla afu-
mată. Cu excepția Grasei, bărbații și femeile
aveau obrazul palid, obosit, și sub ochii li se
adunaseră cearănele nopților nedormite. Nu
scotea nici unul nici un cuvînt, cînd Grasa
incepu fără veste să ridă în hohote, cutremu-
rînd banca, rîdea și pieptul mare aproape că
i se revărsa peste farfurie, murdărindu-i jer-
seul cu sos vinătoresc, răsfrînd în farfurie
oasele subțiri de iepure, și-necîndu-se din
priea risului îi dădură lacrimile, dar nu
izbuti să se stăpînească și o cuprînsă un nou
acces, mai puternic, încît ceilalți se contu-
nară și zgîlțiră din încheieturi toată banca,
și numai pîrîiturile băneii îi reăduseră la tă-
cere. Învrînd lampa, le-am mai privit încă
o dată chipurile. Și poate tocmai am vrut să
le spun ceva amical, să le rispec impresia
că așa fi un tip taciturn, cînd Grasa — cu la-

prîn ungherele odăii, luă mătura și li virf
coada sub pat, plimbînd-o în lungul peretelui,
dar de acolo se auziră numai niște panto-
fii zgîrînd dușumeaua. „Nimic” — se resemnă
lunganul. „Vezi după dulap” — îl sfătui
femeia de lingă el, cu privirele îndobitocite de
mîncare — „sau adă de undeva niște apă, că
mi se lipește mațele de friptura asta, cred că
făcut-o cu se de oale”. Lunganul nu avu
răgaz să facă nici o mișcare: al treilea de
banca de vizavi, mahmur, prinse deodată să
lunece paralel cu masa — aveam impresia
că ceilalți și-l trec pe genunchi unul altuia
—, zvicni dinspre colțul mesei și se lipi cu
urechea de dulap, cercetînd chioris crăpătura
dintre dulap și perete. Avea cel mult un metru
și cincizeci de centimetri, iar capul evident
disproporționat, ca al pigmeilor. „Se cunoaște
numai locul unde-au stat sticlele astea” —
raportă el cu voce de bas, și alunecă spre
ușă, o deschise și se făcu nevăzut în tindă.

ALEXEI RUDEANU

Friptura de iepure

Desen de FLORIN PUCA

arimi în ochi și cu vinișoarele de la temple
umflate — îmi virf pe neașteptate mina în
buzunar, izbucnind triumfătoare:

— Le-am găsit, le-am găsit, fetelor, arată-
ni-le imediat!

Dar nu puteam face asta, chiar acum, cînd
lipsea Sarah. Mi-am încordat toți mușchii
feței pentru a-i zîmbi prietenește și i-am oferit,
cred, un zîmbet ca al bărbaților care prie-
tenuilor ce nu opreau niciodată în acest sat.
Iar Grasa se înroși surprinsă și mi răspunse
complice, hînzindu-se de plăcere: „Arată-
mi-le numai mie, aici, sub masă”. I-am în-
depărtat însă mina din buzunar și am rugat-o
să mă aștepte puțin.

Ceilalți doisprezece susțeau ceva, meste-
cînd cu gura plină friptura de iepure, fără să
ne bage în seamă. Isprăvind toți friptura,
adunară farfuriile una peste alta și le așe-
zară grămadă pe un colț al plitei, apoi luară
paharele și le umplură oțînd, ridicînd ostenta-
tiv carafele goale în lumina slabă a lămpii.
Probabil erau deprinși să bea mult mai mult
decît le pusesse la dispoziție gazda, fiindcă
cel dinaintea mea — un bărbat mai mult
decît ușă — se ridică de la masă și cotrobăii

„Ia-ți căciula!” — țipară aproape în cor
cele șase femei, dar piticul nu se întoarse după
căciula, răsuna scara sub pașii lui îndesați —
toți oamenii scunzi calcă nu știu de ce
apăsă — și Grasa pâlî, îmi dete un ghionț
și mă prinse de braț: „E operat la cap, îmi
sopti. Dacă iese la frig îl se poate întîmpla
o nenorocire”. „Ce?” am întreat-o, potrivind
iarăși fitulul lămpii. Alături de Grasă, o fe-
meie cu mustață deasă își băgase aproape tot
nasul în urechea vecinului, sărutîndu-i fa-
voritii. Vecinul mustăcioasei povestea: „A
murit în ziua de 31 decembrie, dimineață.
Toți erau plecați la Belgrad, la neamuri.
S-au întors după Bobotează. El seșea pe
marginea patului, încheindu-și bocancii. Cred
că a vrut să iasă afară, să crape lemne. Cînd
crăpa lemne, totdeauna lăsa geamul deschis,
ca să le arunce în casă pe geam. Zicea că nu
suferea să facă mișcări de prisos. Și stînd
acolo, în ger, nu s-a scîrnat de loc, dar au
trebut să-l îngroape în sac. În schimb,
cîmății din pod s-au umplut de viermi. Că
de asta l-au și lăsat acasă, să facă foc tot
timpul, să se afume cîmății”. Mustăcioasa
își mai duse o dată paharul gol la gură, pleș-
căi din limbă și începu să se scobească în

„Ia-ți căciula!” — țipară aproape în cor
cele șase femei, dar piticul nu se întoarse după
căciula, răsuna scara sub pașii lui îndesați —
toți oamenii scunzi calcă nu știu de ce
apăsă — și Grasa pâlî, îmi dete un ghionț
și mă prinse de braț: „E operat la cap, îmi
sopti. Dacă iese la frig îl se poate întîmpla
o nenorocire”. „Ce?” am întreat-o, potrivind
iarăși fitulul lămpii. Alături de Grasă, o fe-
meie cu mustață deasă își băgase aproape tot
nasul în urechea vecinului, sărutîndu-i fa-
voritii. Vecinul mustăcioasei povestea: „A
murit în ziua de 31 decembrie, dimineață.
Toți erau plecați la Belgrad, la neamuri.
S-au întors după Bobotează. El seșea pe
marginea patului, încheindu-și bocancii. Cred
că a vrut să iasă afară, să crape lemne. Cînd
crăpa lemne, totdeauna lăsa geamul deschis,
ca să le arunce în casă pe geam. Zicea că nu
suferea să facă mișcări de prisos. Și stînd
acolo, în ger, nu s-a scîrnat de loc, dar au
trebut să-l îngroape în sac. În schimb,
cîmății din pod s-au umplut de viermi. Că
de asta l-au și lăsat acasă, să facă foc tot
timpul, să se afume cîmății”. Mustăcioasa
își mai duse o dată paharul gol la gură, pleș-
căi din limbă și începu să se scobească în

Am pus farfuriile pe masă, de-a stînga și
de-a dreapta lămpii, iar cu șampania rămasă
în celelalte pahare am umplut paharul meu
și-al lui Sarah. Am adunat firimiturile și
am netezit ștergarele înflorate și am privit
critic masa. Arăta curată și orînduită destul
de fast, și impresia imediată a celui ce intra
în odăile trebuia să fie a unei îndestulări:
era ca și cum o gazdă înstărită își așteaptă
cam de mult musafirii, dar așteptarea n-o
deranjează și nu-i pricinuieste nici un fel de
neplăceri: pot veni, după cum pot să nu vină,
la fel de bine, fără să păgubească gospodăria.

De pe fundul paharelor de șampanie nu se
ridica nici o bulă de gaz, se răsuflase, iar
soslul vinătoresc din farfuriile se stlesc, de
parcă ar fi fost răcitură. Sosul era o oglindă
perfect netedă, neîntînată, în care nu se
vedeau de loc urmele furculitelor în bucă-
țile mici de friptură.

Erin obosit și-mi treceu prin cap gînduri
disparate, și fel de fel de imagini mai vechi
și mai noi, peste care se suprapunea la răs-
timpuri chipul lui Sarah, în prim plan. Cînd
coborîsem din tren și-i întinsesem mecanicu-
lui o bancnotă de 25, pentru că oprise în sta-
ția asta unde nici un tren nu oprește înde-
chește, mecanicul îmi dăduse REST, o bancnotă
nou-nouță, de-o sută. Cînd i-am întins-o na-
poi, el a ris cu toți dinții, a apăsă pe ceva
în cabina locomotivei, și locomotiva a fluie-
rat, iar mecanicul mi-a strigat, din mers:

— Să fie așa cadoul meu de nuntă. Să știți
că-ți stă bine costumul, dar ridică mai sus
floarea din butonieră!

M-am mirat că oaspeții nu lăseseră nicăieri
în odăile nici un cadou: aveau de gînd să
revină? Lampa dădea o lumină tot mai pa-
lida, galbenă, și am vrut să ridic puțin fi-
tulul — dar în realitate lumina ei era aceeași,
numai că mijeau zorii, și odăia mi s-a părut
iarăși necunoscută și foarte largă, îmbietoare
în zăcear ungher așa fi privit.

nas. „Uită tot dacă lese la frig în capul gol,
îmi șuiera la ureche Grasa, și se poate-ntim-
pla să uite și cum îl cheamă. Dar costumul
li-l au făcut extraordinar, să știți, rochia ai
văzut-o?”

Grasa mă trase de mină și am ocolit amin-
doi banca și am deschis ușa dulapului, ticsit
de rochii, bluzițe, saluri, năframe și alte
nimicuri pe care nu le văzusem niciodată în
garderoba ciudată a lui Sarah. N-avea lucru
în care să nu existe măcar un capăt de ață
violetă. Mi-am trecut mina peste ele, zăbo-
vind pe o rochie cenușie, fără mineci și fără
guler. Cînd dormisem noi în cîmpul cu maci,
furnicile îi năpădiseră rochia, și Sarah se
ascunsesse după un stog, să se scuture de
furnici. Stînd pe iarbă și așteptînd-o, între-
barea care m-a năucit atunci a fost dacă
Sarah mîncase ceva în ziua aceea. Pentru
ca în clipa următoare să mă-ntreb dacă avea
de gînd să-și dea jos și ciorăbii, ca să se scu-
ture de furnici ca lumea. Dar Sarah ieșise
repede de după stog, cu poșeta în mînă, și
am fost sigur: că furnicile îi năpădiseră
toată poșeta, înfruptîndu-se din sanvîșurile
invelite acolo, în cazul că Sarah le-ar fi
avut. Arum, stînd lingă Grasă și simțîndu-i
respirația încărcată de alcool, mi s-a părut
că dulapul trebuie să fie plin de furnici. Dar
Grasa trase afară poalele unei rochii albe,
foarte lungi, și deodată scoase un țipăt
triumfător:

— Aici e delicatul, fetelor, uite delica-
tesul! — zbură ea răgușit, aplecîndu-se și
apucînd din dulap două sticle sigilate de
șampanie.

Ceilalți se precipitară, vociferînd, ridicînd
de pe masă paharele goale și apropiîndu-se
de dulap. Piticul se întoarse albastru de frig
și se ghemui posac lingă sobă, dîrdîind, dar
nimeni nu se îngrijă de el. După o pocnire
înfundată, zburară prin încăperea și se rostog-
oliră sub pat, și cel care povestise despre
moartea subită a bătrînului sirb, pletosul, o
împinse pe mustăcioasă să caute dopurile („Să
nu afle nimica Sarah, cînd se-ntoarse!”), el
însuși repezîndu-se între timp la soția pitic-
ului, ori prietena acestuia, ce putea fi, în
orice caz piticul venise cu ea și stătuseră tot
timpul alături, servindu-se cu țigări unul pe
celălalt. Îmbrățișînd-o, pletosul o sărută apăsă
pe dinți, iar ea nu schiță nici un gest de
împotrivire.

Gălăgia din încăperea îl trezi din somn pe
soțul Grasei, așezat în capătul opus al mesei,
într-un fotoliu acoperit cu o apărătoare din-
tr-un prosop alb din pînză de în. Mîinile și
ochii, el scruta masa în lung și, ridicînd
paharul băut pe jumătate, se adresă lămpii,
ori locului în care ar fi trebuit să se afle
Sarah: „Cu bucurie, cu noroc!” — și sorbi
bătura pînă la fund, lăsîndu-se imediat pe
apătarul fotoliului. Cîteva clipe mai tîrziu
maxilarul inferior i se destinsse, coborînd
spre nodul cravatet, și soțul Grasei prinse
să sforăie intermitent.

Sticlele de șampanie fură egal împărțite
în cele douăsprezece pahare — piticulul nu-i
mai turnară — și cineva rostî un toast în care
accentuă necesitatea fericirii în orice casă
de om. Auzînd asta, cei doi bărbați care-l
flancau la capătul mesei pe soțul Grasei
smulseră cărțile de joc din mîinile femeilor
lor, unul spuse: „Ești o... fericită!” — iar
celălalt îl palmui. Și Grasa îmi spuse că erau
frați, deși nu le găseam absolut nici o ase-
mănare. Mai curînd semănau între ele fe-
meile, amîndouă buclăte și durduii, cu un-
ghilele vopsite și părul pus pe moațe, amîn-
doasă săliile, dîndînd de departe a ușorii.
Cea pâlmită zîmbi și răspunse: „Și să știți
că sint mîndră de fericirea asta” — dar vorbi
atît de încet, încît ceilalți tăcură, să se audă
cuvintele ei.

În liniștea asta am deslușit flulerul unei
locomotive la ieșirea din tunel. Imediat îi
răspunse cealaltă, din coadă trenului, deci
semnalul prevestitor nu le permitea încă
întrearea în stație. Trenul se oprise incidental,
nu era primul tren ce trecea în noaptea a-
ceasta, dar oprirea lui fu atît de neaștep-
tată, că musafirii ciuliră urechile, privin-
du-se cu multă mirare. Si-n liniștea adîncă
din încăperea — pînă și soțul Grasei se tre-
zise, ascultînd cu gura căscată pufăitul loco-
motivei, foarte aproape, poate nici la cinci-
zeci de metri depărtare de casă —, cuvîntelb
piticulului, încrîmînt lingă sobă, îi puseră pe
toți în mișcare: „Dacă n-oprit, stă zece mi-
nute, pînă vine mărfa să facă cruce!”

În cîteva clipe, bărbații își îmbrăcară fe-
meile, cineva spunea că nu-l cuprînde pal-
tonul, dar nimeni nu-l asculta, și oaspeții
dădură buzna în tindă, repezîndu-se de-a
valma spre lumina roșie a semaforului. I-am
călăuzit pînă la gard, și i-aș fi însoțit și mai
departe, dacă gardul ar fi avut vreo porțiță.
Între-adevăr, pe terasamentul înalt, în curbă,
se zăreau luminile unor vagoane, și-a pa-
tratele albe ale ferestrelor oglinzite pe ză-
padă, am văzut siluetele musafirilor noștri
asaltînd ușile și cățărindu-se cu îndemîinare
pe scări.

Întors în odăile, m-am așezat în același loc
și m-am gîndit că Sarah trebuie să sosească
dintr-o clipă în alta. Firește, oaspeții erau
toți cunoscuți ori prieteni de-ai ei, și hîme-
seala lor nu mă deranja cîtîs de puțin, dar
m-am gîndit că va trebui totuși să-i dau o
explicație oarecare lui Sarah: nu mi era
nîmic de mîncare, și nici de băut. Am pus
lemne pe foc în plită și am așteptat să se
încălzească farfuriile dintre care am ales
două mai curate și-am scurs în ele sosul ră-
mas în celelalte așezînd peste sos cîteva oase
mărunte mai puțin curățate de carne: oas-
peții se săturaseră cu hălcile întregi, lăsînd
aproape neatînsse coastele drămuite.

Am pus farfuriile pe masă, de-a stînga și
de-a dreapta lămpii, iar cu șampania rămasă
în celelalte pahare am umplut paharul meu
și-al lui Sarah. Am adunat firimiturile și
am netezit ștergarele înflorate și am privit
critic masa. Arăta curată și orînduită destul
de fast, și impresia imediată a celui ce intra
în odăile trebuia să fie a unei îndestulări:
era ca și cum o gazdă înstărită își așteaptă
cam de mult musafirii, dar așteptarea n-o
deranjează și nu-i pricinuieste nici un fel de
neplăceri: pot veni, după cum pot să nu vină,
la fel de bine, fără să păgubească gospodăria.

De pe fundul paharelor de șampanie nu se
ridica nici o bulă de gaz, se răsuflase, iar
soslul vinătoresc din farfuriile se stlesc, de
parcă ar fi fost răcitură. Sosul era o oglindă
perfect netedă, neîntînată, în care nu se
vedeau de loc urmele furculitelor în bucă-
țile mici de friptură.

Erin obosit și-mi treceu prin cap gînduri
disparate, și fel de fel de imagini mai vechi
și mai noi, peste care se suprapunea la răs-
timpuri chipul lui Sarah, în prim plan. Cînd
coborîsem din tren și-i întinsesem mecanicu-
lui o bancnotă de 25, pentru că oprise în sta-
ția asta unde nici un tren nu oprește înde-
chește, mecanicul îmi dăduse REST, o bancnotă
nou-nouță, de-o sută. Cînd i-am întins-o na-
poi, el a ris cu toți dinții, a apăsă pe ceva
în cabina locomotivei, și locomotiva a fluie-
rat, iar mecanicul mi-a strigat, din mers:

— Să fie așa cadoul meu de nuntă. Să știți
că-ți stă bine costumul, dar ridică mai sus
floarea din butonieră!

M-am mirat că oaspeții nu lăseseră nicăieri
în odăile nici un cadou: aveau de gînd să
revină? Lampa dădea o lumină tot mai pa-
lida, galbenă, și am vrut să ridic puțin fi-
tulul — dar în realitate lumina ei era aceeași,
numai că mijeau zorii, și odăia mi s-a părut
iarăși necunoscută și foarte largă, îmbietoare
în zăcear ungher așa fi privit.

IOLANDA MALAMEN

Liniștire

somnul mă scoate din sine
albastre anotimpuri are suterința
o floare zboară cu ecou
doar inima înghițită de trup tace
la picioarele muntelui
mă aștern ca o iarbă nebună
legea tăcerii este calmul
unui cer laț de altul
este murmurul meu
la închiderea ochiului cînd e luna

Pămîntul

nu se mișcă pămîntul
înfiolate stalurii îl acoperă
flori uriașe înaltă mîrosuri de viață
vai da carte scrisă reginei mame
cînd ies dintr-o coajă de casă
dărîmînd nemîșcarea

Ce somn se vede

ce somn se vede în iubire
în adîncuri orbește un vis
puntea de singe a mării
m-a ales pentru zeci de primejdii
rari pași duc în picioare
amar locuiesc în imaginea mea
despre zai

trece lumina prin mine
stîngerînd un cîmp înghețat

Plantă

plantă lingă plantă îți este trupul
te leagăndă desfrîul muzicii
pe altă planetă vei fi solitar
cu sceptre veninoase în degete
de mult atracția lunii
îmi spune să tac
dau înălțare serbării
și din greșeală totul

Mă plimb

doamne, mă plimb ca un regat
din apele murdare
cître ape limpezi
coroană de fructe îmi apasă creștelul
să mă uit în tăcere prin mine
tulburător lăcaș de muze
vedea-voi tîrziu
să nu strig
sînt stăpînul iluziei

O ceruri palide

o ceruri palide primii-mă
nu mai întorc privirea către oameni
sînt limpede
îmi văd inima înălțîndu-se ca un
munte
zborul meu este mină ruptă de trup
primii-mă ceruri m-am știit să alerg
o stea zgribulită de amurg mă urîă
feroce

zbor și mai departe
cu pleoapele negre

VASILICA MOȚOC

Glasul meu

Glasul meu a zămislit
îniștii apele.
A coborît munții
cu capra stîncii,
Cu șoptitoare, neadormite
duhuri de dor ale dimineții
Cu căprioare betege ce culeg din flori
pentru cerul de sus
diamantele negre ale ochilor mei.
Pescuitorul de perle
i-a fost ușor să culeagă perle de
aur roșii
acolo unde scoica credea în piatra ei
dură și rea
și niciodată în peștele argintiu
al sălcilor verzi
de la suprafață.

Să cred

Un efort îmi trebuie
să-mi desprind privirea
de pe această priveștiște.
Acest bărbat al meu
rămîne acestor locuri
destrăbălate de vulpi
ce au împrumutat noblețea
primăverii.
Și acum, nu mai am altceva de făcut
decît să cred în cer
pînă la albastru.

DAN CIACHIR

Noaptea trimite

Ea
nu coboară
încet și prîncior
modeste planuri înclinate,
Cade!

Stomacul încărcat al picilei colinele
apasă.

Peste oras, tăcerea,
o s-o aud iar sparțit
și cărămida din ea să sîmîntă
rodina la fructe seci cu carnea grea.
Tineri despletite fete
în vis de valbură
cu dinții rodia perelor încearcă
în mustul lor buzele iubitelui ideal
identificînd
el sprîință corăbii din să vie ori
atîrnat în spațiu
zăbovește.

Un lacăt are
pînă și-a orelor fizici ecluză.
Privirea ei: un ochi de zgură, altul
fum,
pupile noi continuu conectează,
noapte de noapte,
Noaptea
zvîrlind la cărți poștale-ilustrează...

Unde vei găsi cuvîntul...

Două izvoare bibliografice

1. SCRISOAREA A V-A (DALILA)

Textul integral al Scrisorii a V-a a apărut în Convorbiri literare, XXIII, seria II-a, la 1 februarie 1880 și în ediția a V-a a Poeziilor îngrijite de Titu Maiorescu, în același an. Un fragment de 55 de versuri apăruse la 1 februarie 1886 în Epoca ilustrată, retipăritându-se și în Filinina Ilanduziei, nr. 10 (seria a II-a) din 3-10 decembrie 1889, text integrat în ediția lui V. G. Morțun de la 1890. Fragmentul apărut în Epoca ilustrată este primul text al acestei scrisori publicat în timpul vieții poetului, fiind seamă de faptul că el reproduc de V. G. Morțun este ulterior, deși ediția Morțun fusese începută înainte de 1886. Bibliografia textului tipărit și discuția variantelor au format obiectul unor cercetări mai vechi (Ibrăileanu, Corneliu Botez, Radu Manoliu etc.) compendiate în monumentală ediție critică îngrijită de Perpessicius (Eminescu, Opere II, 1943, pag. 346-349) și unor investigații recente aparținând lui Constant Ionescu (Viața românească nr. 8/1961), Al. Piru (Gazeta literară, 18 iunie 1964) și Ion Crețu (Limbă și literatură, vol. 11, p. 551-564).

În cercetarea noastră ne interesează în subsidiar discuția variantelor pe care o întreprind mai ales Al. Piru și Ion Crețu (ref. în manuscrisul Djuvara), principalul fund bibliografic textelor tipărite în timpul vieții poetului.

Perpessicius a arătat că textul poeziei, cu extindere în câteva variante manuscrise, aparține epocii 1878-1880, „avînd aceeași grafie ca și a ciornelor pentru Freamdă în codru. Oda în metru antic, Mai am un singur dor” (op. cit. p. 249). În legătură cu manuscrisul Djuvara (depus în Biblioteca Academiei de societăți I. Gr. Periețeanu în 1958), semnalat de Constant Ionescu și scos din Al. Piru ca text definitiv al poeziei iar de Ion Crețu ca o simplă variantă transcrisă caligrafic (nu înclinăm să dăm dreptate lui Al. Piru), manuscris cuprinzînd 117 versuri, adăugăm numai faptul că deși postum prin circulația autografului a contribuit și el cit de cit la formarea imaginii sociale a poetului; de văzut dacă în vreun album de familie din epocă n-a fost cumpărată reproducerea.

Orice contribuție documentară la bibliografia exhaustivă a operei lui Eminescu completează atât aria de răspîndire a versurilor în timpul vieții și imediat după moarte, cit și posibilitatea de comparare a textelor. În cazul Dalilei o asemenea cercetare este cu atât mai bine venită.

Am văzut că singura apariție a Scrisorii a V-a, în timpul vieții poetului, este fragmentul de 55 de versuri din Epoca ilustrată, la 1 ianuarie 1886. Epoca ilustrată sau Albumul-Epoca era un supliment orăcunec ilustrat, cu apariție neregulată, al ziarului Epoca. Titlul sub care apare poezia e Dalila, fragment — poezie de Eminescu.

Cercetînd presa craioveană din epocă am putut găsi reproducerea fragmentului în timpul vieții poetului. Utilizînd textul din Albumul-Epoca ziarul Apărarea din Craiova, în nr. 18 de luni 21 martie 1888, îl republică. Ziarul anunțase această viitoare apariție în numărul său din 14 martie 1888 (anul I, nr. 6 pag. 2), dînd și explicația că este o poezie necuprinsă în volumul din 1883, apărută doar în „ziarul Epoca”. E vorba desigur de suplimentul său. Acest supliment nu se află la Biblioteca Academiei iar sumarul în cauză fusese anunțat numai de ziarul Epoca, din I, nr. 36 de marti 31 decembrie 1883.

Faptul că ziarul craiovean republică fragmentul în 1888, deci în timpul vieții poetului, nu ne surprinde. La Craiova în acea epocă exista un adevărat Sturm und Drang pentru Eminescu. Traian Demetrescu și cercul său cu orientare socialistă din jurul Revistei Oltene luseră apărarea marelui poet condamnată nepăsătoare contemporanilor în fața „renovației lui Eminescu”. (Aici Tradem se de-așa de acțiunile maestrului său Al. Macedonski). S-au înțeles conferințele (Mihail Chintescu la 31 III 1889), s-au scris articole (Tradem, G. D. Pencioiu), s-a multiplicat portretul și s-a început chiar o retipărire a operei. (Amănunte în lucrarea noastră Traian Demetrescu, contribuții la cunoașterea vieții și operei, 1955 și Presa literară craioveană și Eni-nescu, în Limbă și literatură I, 1955).

2. SĂRMANUL DIONIS

În numărul 4 al Revistei Oltene (1 iulie 1889), la pag. 173 începe republicarea noului Sărmanul Dionis, care durează cinci numere (pag. 203, 247, 281, 321). Nota redacției e semnificativă pe plan istorico-literar: „Cu numărul acesta începem publicarea noului Sărmanul Dionis, scrisă de Eminescu la 22 de ani și publicată pentru întâia oară în Convorbiri literare (anul al VI-lea), cînd apărea la Iași. Pentru publicarea contemporan, mai ales pentru tinerime ea era știută abia după născ (subînțineră noastră E. M.). Credem dar că îndepărtăm o înaltă datorie literară reproducînd din nou (sic) această necunoscută scriere, a cărei înaltă valoare scriitorii vor ști-o îndestul aprecia. Redacția”.

Informația tinerilor craioveni, redactori la Revista Oltene, era destul de exactă. (Noi credem că nota și redacția de G. D. Pencioiu care a publicat un an mai tîrziu o broșură cu titlul Proza lui Eminescu, primul studiu asupra acestui domeniu al creației eminesciene). Nuvela fusese citită la ședința din 1 septembrie 1872 a Junimii, dar terminată încă din perioada vieneză, apărută în Convorbiri literare în decembrie 1872, ianuarie 1873. Înainte de a fi reprodusă în ediția lui V. G. Morțun (1890) nuvela apăruse imediat după moartea poetului, așa cum am văzut în Revista Oltene (1889), copîndu-se textul din Convorbiri literare. Tînd seamă de tirajul restrîns al Convorbirilor și de distanța dintre 1873-1889, era natural ca tineretul să afirme că nu o cunoștea decît după renume, revista nefiind atît de răspîndită la Craiova. Puținele manuale școlare nu dădeau informații mai întinse. De exemplu Istoria limbii și literaturii române pentru cursurile superioare licenții la I. N. Dăjdea, apărută la Iași în 1886 nu rezeră decît vreo cîteva fraze (p. 475).

Studiul lui G. D. Pencioiu, Proza lui Eminescu, apare în 1890 după relatarea ziarului craiovean Secolul. I, nr. 6, 1890, în rubrica de „notițe”.

Reproducerea fragmentului din Dalila (în 1883) ca și republicarea noului Sărmanul Dionis (în 1889) face parte dintr-o serie de acțiuni „pro-Eminescu”. În afară de Revista Oltene în care se scrie a-proapoe număr de număr despre poet, ziarele craiovene iau atitudine fermă în legătură cu „eminescologia” momentului. Ziarul Opiniunea (în nr. 10 din 15 iunie 1889) publică un articol intitulat Eminescu și criticul de la „Revista Oltene” acuzîndu-l pe Mihail Chintescu, autorul unui studiu intitulat Încercare asupra poetului Eminescu, că a făcut o analiză „prea slabă și superficială”, „lădă dar pentru ce nu ieri comitetului Revistei Oltene pînă gust și simț literar...”.

Pentru luarea bibliografică eminesciene aceste mici contribuții întregesc lista publicată în laborioasă ediție critică citată, aducînd momente noi din „biografia” celor două opere. Fie numai materiale de strictă specialitate, indicîndu-le acestea sugerează o cercetare continuă a itinerariilor operei eminesciene. Cercetătorul exigent ar putea descoperi și alte reviste sau ziare de provincie care au reprodus parțial sau total poezii de Eminescu.

Emil MANU

„Care-i adevărul? Cel văzut clar de un gînsac sau cel abia întrevăzut ca printr-o neșură de Kant?” — se întreabă cu ironie Eminescu într-unul din fragmentele sale în proză (Archaeus), înscris de partea lui Kant, sub impulsul unui apofanizem superficial (G. Călinescu). Dar, dacă metafizica eminesciană cuprinde și locuri subterane sau neînțelese, nu i se poate tăgădui frenezia încercării de a pătrunde tainele lumii și nu de a prelua, fără îndoiele, adevărurile gata servite de cercetările cele mai noi. Dacă există o pătură — în afara gînsacilor — detestată de Eminescu, apoi este pătura „învățaților cuvîntului”. „Acetia întrebă totdeauna quid novissimi? Cartea cea mai nouă e pentru dinșii cea mai bună. El citește mult și au în capul lor o mulțime de definiții, formule și cuvinte despre al căror adevăr nu se îndoiesc niciodată căci n-au vreme de-a se îndoi. Eminescu nu fuge de probleme. Acolo unde-i incultură mai mare, unde nodul e mai strîns, iată că se iveau și el, căutînd nu-l dezlege cu hiperfinele uneltele artistului. El nu ocolește căutarea eternă și chinuitoare a necunoscutului, pentru că i se pare că acolo unde există probleme există și dezlegări. „Cel mai mult oameni însă — constată cu melancolie Eminescu — rămîn întrebări, înceori comice, alteori nerode, alteori pline de înțeles, alteori deșerte. Cînd văd nas omesc, totdeauna mi vine să întreb, ce caută nasul ăsta-n lume?”

Fiecare vede lumea în felul lui, dar, deși avem același dascăl. E greu a spune ce deosebire. Ne-a despărțit de noi mergem de-a valma. Și s-ar vedea atunci fără-îndoială. Cînd noi ne-am scotote sufletele-n palmă. Ca-nțregul lor cuprins noi să-l deschidem: Non idem est și duo dicunt idem.

Sîntem cu toții niște viori mai mult sau mai puțin identice. Deosebit este numai cîntecul scos prin apăsarea arcușului în clipele de comunicare. Poetul vede altfel lumea. Atunci cînd își pune sufletul în palmă pentru a scoate la iveală ce anume îl deosebește de ceilalți, el rămîne poet, rămîne liric, rămîne în lume. Dacă vrea să recomună lumea, rigurile stihurilor devin stîmboare. Tocmai acest lucru i-a împins pe poezii romantici, în dorința lor de a construi alte lumi (dorință măturisită fără ascunzîșuri de Eminescu), în spre proză: nevoia de libertate a exprimării, de joc absolut care folosește toate darurile cuvîntului. Proza romantică este o proză prin excelență fantastică. Hiperion, Heinrich von Ofterdingen, Franz Sternbald reprezintă, deși sînt determinate, măturisirea unei limite a poeziei în fața cuprinderii misterului nelimitat al lumii. Stîngăciile, lipsa de experiență, chiar eșecul acestor opere în proză sînt pentru cititorul nelipsit de pietate — tot atîtea ferestre deschise spre edenul viziunii poetului, aventurat cu îndrăzneală pe un tărîm necunoscut. „Romanul unei mumi” n-a avut, nici n-ar fi putut avea, gloria „Vărului Pons”. Și totuși viziunea lui Gautier din neizbutita lui operă romancescă întrece în măreție fresca balzaciană, în ciuda sublimului mestesug al prozatorului de profesie. Poetul romantic nu putea renunța la proză, pentru că nu putea renunța la limbă. Ea reprezintă toată averea lui. Și ea îl ceartă atunci cînd încearcă să-i scape printru degete recurgînd la prozodie, la trucurile ce țin de alte domenii (la muzică? la geometrie?). „Gautier, scrie Albert Thibaudet, trece pe bună dreptate drept al scriitor romantic care, după Victor Hugo, cunoaște cel mai bine limbă, o folosește cu cea mai desăvîrșită siguranță”. Nevoia de a scăpa de sine, de a se deliriciza, de a se lăsa în voia viziunii, deci de a renunța la apăsarea tiranică a canoanelor poetice, l-a silit pe Eminescu să scrie proză, să fie epic. Deși marii exegeți ai operei eminesciene nu i-au așezat proza alături de poezie („poetul Eminescu a pus în umbră pe prozator” — Tudor Vianu; „Eminescu e un detestabil romancier” — G. Călinescu), ei au arătat că încercarea poetului de a scrie proză poartă pecetea fantasticii, a visului, a ambiguității. Pentru că nimic nu este mai epic decît visul: „Bietul cercetor adormit... Ce vise ciudate avea... I se părea că, corul lui întreg e ceva ce se poate întinde și conține și poate lua orice formă din lume... I se părea mai întîl că i se împlă capul din ce în ce și el devine un bătrîn ghebos, gras și glumet... or că acuz se usucă ca țirul și devine un om lung, cu ochii clipitori și mici, îmbrăcat în straie lungi negre... or că i se împlă corpur și i se subțiază picioarele, de pare un sac de făină pus pe două fuse subțiri... Apoi simți că se conține repede, repede și devine un grăunte

mic în mijlocul unui gălbenuș de ou... Prin albuș el vede numai de jur împrejur coaja oulului și se zvîrcolește ca o furnicuță în centrul lui... și tot crește, crește, pare că-i înghimă ceva umcîrit...” Visul îl ajută pe Eminescu să exprime ideea continuității genetice cu o plasticitate de zoolog: plodul din virful virului ou. Intocma — dogma. Poetul vede, simte, pipăie legea. Devenit prozator, el se consideră investit cu o putere legislativă. Face legi pentru a cîrmui irealitățile. Umbra ploilor fără soț nu ne mai aduce răcoarea aci. Fostul somnoros al pasărele nu mai picură pace în inimile noastre. Dulcea nostalgie a buciului nu mai spulberă neliniștile vesperele. „Dacă am afla misterul prin care să ne punem în legătură cu aceste două ordini de lucruri care sînt ascunse în noi... atuncia în adîncurile sufletului coborîndu-ne am putea trăi aievea în trecut și am pute locui lumea stelelor și a soarelui”. A locui lumea stelelor și a soarelui. Ca în străvechile basme gospodărite de sfintele Vineri și Duminecă. Nu cu credința naivă a copilului, ci cu luciditatea ciudată a laicului monah Athanasius. Ciudată și nefericită luciditate, încremenită la poarta visului, a mălucilor, a morții. Nefericită pentru că necuprînzătoare: „E ciudată că ochii mei alt de clari, pot să zie de-o cercasă claritate, nu pot cuprinde nimic deodată”.

Cugetările sărmanului Dionis, Cezara, Geniu pustiu sînt cu o lungime mai prejos decît visul lui Eminescu. Fragmentare, ele n-au captat decît bunăvoința publicului: cititor. Lucrul a fost firesc. Dar n-a fost drept. Pentru că ele închid o lume nouă, luxuriantă, generoasă în gratuitate ei. „O lume întregă de închipiri umoristice... care mai de care mai bizară și mai cu neputință”. De ce sînt umoristice aceste închipiri ale lui Dionis? Ale acestor „ateist superstițios”? De ce în ciuda vidului din garafa pînteoasă, Dionis era vesel fără să știe de ce? Pentru că avea conștiința unei averi nestemate: litere de o evlavioasă arătare, constelații zugrăvite cu roș, aurul „stropit cu peteală” de pe spata legăturii, „cercuri ce se tălau, atît de multe, încît părea un ghem de fire roș sau un păienjenș zugrăvit cu sînge”. Pentru

că ceea ce căuta el nu-i solicita eforturi administrative ori financiare: „Cine știe dacă în cartea aceasta nu e semnul ce-i în stare de a te transpune în adîncurile sufletete, în lumi care se formează aievea așa cum le doarești, în spații iluminate de un albastru splendid, umed și curgător”. Transfigurarea, de un romanticism demodat astăzi, nu împlineste programarea, care depășește neîncreștat viziunea: „...Da, sub fruntea noastră e lumea — acel pustiu întins — de ce numai spațiul, de ce nu timpul, trecutul”. Împlinirea memoriei cu visul este guvernată de magia ulei algebre abstracte, dar nu mai puțin riguroase, globale. Ochiul „prozatorului” Dionis se întoarce de la peisajul romantic al realității și scrutează păienjenșul lipsit de concretețea al liniilor roșii din cartea de zodie. Abia după ce, în cel mai științific mod, artistul epuizează posibilitățile reale, el se confundă în „trecut” (adică în imaginar) ca tras de o mină nevăzută. „Vede răsarînd domni în haine de aur și samur — îl asculta de pe tronurile lor, în învechitele castele, veda divanul de oameni bătrîni, poporul entuziasat și creștin, undoid ca valurile mării în curtea domniei — dar toate erau încă amestecate”. Ca într-un zbor cu o viteză mai mare decît aceea a luminii, croul prinde din urmă imaginea și ajunge în epoca lui Alexandru cel Bun. O dată ajuns acolo, el își dă seama însă că e debulat în viitor: Voiața lui scapă din chingile memoriei, Dionis își revela demurgul: „Dacă în această seară să încerca să mă duc într-un spațiu zidit cu totul după voia mea...?” În această postură de demurg ipotetic, Dionis își dă seama că lumea, așa cum este ea, nu e nimicdecum unică, nu trebuie să fie neapărat așa. El, Dionis, prin simpla putere a închipuirii sale, poate construi o infinitate de lumi care, deși folosesc elementele acestei lumi reale, le ordonează potrivit unor axiome formulate de el, de creator. „Pe fila a șaptea a cărții sînt scrise toate formulele ce-ți trebuie pentru asta”. Deci, totul este să găsești formula, adică axioma de bază, și alteritatea unei lumi noi se iveau ca prin farmec. „Simți bratele mele perind în aer și cu toate aștea căpătînd puteri uriașe; simt cum, dezlipindu-se atomele greoaie ale creie-

rilor mei, mîntea mea devine clară ca o bucată de soare”. Această senzație de claritate neversosimilă nu poate lua naștere decît cu ajutorul închipuirii și anume al unei închipuirii „urieșesti”, care șterge antagonismele inhibitoare dintre lucruri, le înouă într-un fel de panism universal, transformă lumea într-un decor de vis în care Dionis se împlineste de repetate ori în vis de vis de vis de vis etc. Asemeni etichete lipite pe o sticlă, avînd zugrăvita pe ea o sticlă cu o etichetă avînd zugrăvita pe ea o sticlă etc. Iar tot acest decor este înconjurat din toate părțile de „ceruri de oglinzi”. Oglinzile repetă la infinit lumea adevărată, o dată imaginată, dîndu-i o ciudată ecinomie, îngăduind sărmanului Dionis să se furișeze printre interstițiile deschise nu se știe cum plîă ajunge la unica poartă pe care voia să treacă, dar care rămîne pe veci închisă. „De ce cauți ceea ce nu-ți poate veni în mînt?” I, în întreba ingerii supuși intru totul capriciilor ginului sau. Creatorul nu poate pătrunde în înălțimea neversosimilă de a ajunge la identitate cu divinitatea, iată limita filosofiei lui Eminescu, limită întocpită de toți romanticii, dar numai de cel concepută ca o delimitare a visului. Pentru că visul e vis numai în cazul ființelor pieritoare. Visul demurgului este realitatea. „Universul e activitatea onirică a divinității”, scrie G. Călinescu în magnificul său rezumat al „Sărmanului Dionis”, și adaugă leibnizian: „la care participă automat și conștiința umană, pentru că fenomenul no-iv o iluzie ci o participare la realitatea obiectivă a ginului divin”. Dar e vis sau nu e, această participare? În concluziile sale, după Gautier, Eminescu vorbește de o „luciditate retrospectivă” pe care azi am identifica-o cu garnitura genetică a cromozomilor ce păstrează minimumul informațional și codul, legătura directă cu regia. Această conștiință a continuității ființării devine un argument neversosimil dar precis, în favoarea imaginării. Gautier (ca să nu ne abatem de la preferințele eminesciene) își închipuie un Egipt fantasm, reconstruind cetăți gigantese, pline de straniețate. Mereu spre Egipt se-ntoarce visul romanticilor, adică spre niște tinuturi atît de bogate încît închipuirea își poate îngădui să devină neîntîrziat faptă. „...În fața lumii-a visul sufletului nostru”, Eminescu visează la rîndul lui un Egiptet urieșec: „Era atît de mari acele zidiri înălțate regele păru un gîndac negru ieșit în lumina nopții... Memfis era la picioarele lui... orașul înfinit cu cupulele albe... a cărui ocean de palate urieșite, a cărui strade lungi pavate cu pietre lungi și albe, a cărui grădini de palmieri forma un tablou, la care se uita umit și adînc... i se părea că spiritul universului visează”. Spiritul universului visează. Cunoaștem astăzi mai bine ungherele Olimpului decît suburbiile cetăților grecești. Pentru că setea de miracol a grecilor a fost mai mare decît aievea destructivă a timpului. Iar raportul dintre închipuire și realitate este egal cu arta numai atunci cînd o favorizează pe cea dintîi. Funcțional, între Parthenon și un bordel nu-l mare deosebire. Dar nimeni nu s-a gîndit să-l pună pe Fidias să sapsa bordeie. Realitatea este materialul o-finit al închipuirii. Or, el nu poate face aceasta decît cu ajutorul închipuirii, singura în măsură a inventa nu o realitate (ce rost ar mai avea s-o facă?), ci o nouă conexiune a formelor reale, un cod, altul decît cel uturniar, un cerc magic care să reordoneze altfel lumea.

— „Chipul tău, Isis...
Pe tabla neagră se zugrăvi un cerc mare roșu... de acest cerc erau animate ființe ca o scară... Jos, minerale, în care plantele își duceau rădăcinile... animalele își duceau rădăcinile în plante, omul în animale; minerale în om, plante în minerale, animale în plante, omul în animale, și prin toate aceste forme negre cercul roșu și făcea să joace formele negre pe firul ei roșu...
— Am înțeles...”

Poate că diminuția valorică a prozei față de poezie la Eminescu ține și de dificultatea întreprinderii. E mai ușor să scormonești într-o amforă plină cu scoici gata aruncate de valurile mării pe nisip, decît să-ți închipui o lume de kasteropode gînditoare. Cit de rare sînt în proza lumii paginile desăvîrșite ca, de pildă, acelea în care cercetorul se transformă în cucoș, pentru a deveni marchiz numai de dorul minții pe care „trebuie s-o fi pierdut odată” faraonul Tla.

Linogravură de MARIANA POPA

Leonid DIMOV

(Urmare din pag. 8)

acoperindu-și cu dibăcie genunchiul drept cu caietul de consultații al doctorului.

— Sîntem înțelegi, omule, spunea doctorul Miller, arătîndu-i carnetul de consultații, s-a făcut ziua și eu vreau...

Georgie se trezi furios, lista de suspecti foșnea în pumnul lui strîns.

— Cară-te, porc de ciine, niciodată nu-mi spune adevărul. Eu îi spun totul și el nimic... știe tot ce fac... doctorul, doctorul!

Georgie se răsuși deodată pe pat și se ridică în capul oaselor, țrez și vio.

Doctorul Harry Kellerman. Doctorul.

— Știe tot ce fac cu țipele. E gelos. Dacă el nu poate face nimic, eu de ce să pot? Eu îi vorbesc de toate fetele cu care ies în oraș; și el ia note, întotdeauna ia note. Și eu i-am făcut-o, i-am înnebunit cu toate istoriile mele. Mi-a cenzurat faptele de proză multă vreme și l-am zăpăcit de cap. Mda, bietul, prăpăditul ăsta, cit e ziua de lungă tot aude ceva făcut și el nimic, da, da, cum se privea în oglindă la Bloomingdale...

Formînd numărul doctorului Miller, Georgie simți cum îl năpădese un val de înțelegere față de răcirile doctorului. Mai la urma urmii, își spuse Georgie, sînt și eu puțin cam făcînit.

— Allo, da?

— Dr. Miller, d-ța ești... ești dumneață?

— Da, doctor Miller la telefon.

— Nu, nu. dumneață ești. Dumneață ești Harry Kellerman?

— La telefon e doctorul Arnold Miller. Cine vorbește, vă rog?

— Doctorașule dragă, doctore dragă, eu...

— O. Mr. Fixwell.

— Mda.

— Și desigur, iar problema cu Kellerman.

Și, cu totul de neevitat, ai hotărît că eu sînt

insidiosul Mr. Kellerman Femețecător. Vechiul nostru prieten, complexul de distrugere: nevoia de a mina autoritatea celor pe care-i respectă pentru a distruge calitățile lor...

Nu, nu era doctorul, își dădu seama Georgie.

— ...distrugîndu-i, ca și cum i-ai bate, Mr. Fixwell, îndepărțînd afecțiunea și respectul lor, înainte ca...

Băiatul s-a lansat într-un asemenea hal, se gîndi Georgie, că n-avea vrea să-i închid telefonul în nas. „Zi-i, băiete, zi-i...” spuse Georgie încetîșor, punînd telefonul în furcă cit se poate de delicat ca... doctorul să nu fie întrerupt. Bine, e grozav, e frumos. Nu-i doctorul, și atunci cum stau, se gîndi Georgie, așezîndu-se la pian și punînd Lista de suspecti în fața lui, ca o partitură. Începu să cînte încetîșor, acompaniîndu-se cu o melodie lentă la pian.

O, le chema pe cele șaisprezece fete

E țînăr, e bătrîn, e slab sau lat în spete

O, vine ar face așa ceva

Unui om din preajma sa?

Cine-i oare, cine-i oare

Kellerman cel fără sare?...

Georgie se uită pe deasupra pianului, înspre perete. Era acoperit de cel puțin cincizeci de fotografii înramate — certificatele unui artist evazionist. Georgie avea permis pentru orice fel de vehicul cunoscut, și fotografiile de pe perete îl arătau luîndu-și zborul în fiecare din ele. În toate, pleca și cu mina ridicată își lua rămas bun.

Vrea să fiu singur, vrea să fiu neînsoțit

Și șaisprezece fete, pe toate le-a înnebunit...

Ducă-se la dracu cîrcadă asta de țipe, spuse Georgie. În afară de Sally. Da, pe Sally o iubesc. Dă-mi-o. pe Sally înapoi și-mi îngrop toate cheile de motor. Georgie, cel care o șterge, se lasă de sportul ăsta. Am oboșit. Controlează bine, băiete, ai mers o mie de

mile fără motor.

Mîna lui stingă alunecînd pe clapele pianului trecu într-un ritm de rock și gîslu-i începu să scîncească un cîntec pentru Sally.

Da, o, da, da, da.

Zic așa.

Adio lui adio, draga mea.

Strig așa.

La revedere lui la revedere, da

Cînt așa.

Adio, niciodată așa

Salut, întotdeauna da...

Telefonul sună.

La patru treizeci dimineața nu putea fi decît

— Sid?

— Da. Doamne, ce ocupat a fost telefonul tău.

Acum zece ani, Sidney Gill scrisese muzica la primele două slagăre ale lui Georgie „Doamna de la miezul nopții” și „Dragoste la modă”. De atunci, îmoarășiseră multe din cîntecetele lor, citeva din iubite și cea mai mare parte a însoimilor.

— Tu ai fost ocupat. Te-am chemat de vreo cinci ori în noaptea asta.

— Cu cine-ai vorbit la telefon... cu Sally?

Întreba Sid. Tot acolo ții?

— Mda, desigur. Am vorbit cu citeva persoane, cu doctorul...

— Tu și doctorul ăla. Orașul Vrajîtorilor.

Doctorii au pus mîna pe întregua lume. Binecuvîntații fie doctorii, fiindcă ei vor moșteni pe cel slab. Adevăr zic vouă.

— Știi, sînt într-o formă cam proastă... individul acela care mă taie orice-aș face,

Kellerman, el...

Cine e

— Uite ce e, te-am chemat ca să-ți spun o vorbă despre Sally. Fata e din cele care nu pierd. Asta-i prost. Țipa e o apucătoare. Se vede asta din ochi.

— Cred. Sid, că fata asta e altfel.

— Toate au fost învățate la fel. Ochiul meu nu mî înșală. Fata asta e o apucătoare.

Adevăr zic vouă.

— Dar n-o cunoști, Sid. Îți spun eu că...

— N-o cunosc? Am mers prera multă vreme la școală ca să uit să citec. Ascultă, Georgie, ții-a slăbit vederea. Ce ții s-a întimplat anul ăsta?

— Noaptea asta am stat și m-am gîndit. Omule, am treizecișopt de ani. Am un băiat de șaisprezece. Jumătate din cîntec e spus...

— Avem timp, mult timp, și tu și eu, Georgie, avem doar, cît? Treizecișicini...

— Treizecișopt am spus, Sid...

— De ani ne-au mai rămas, omule, și o mulțime de Sally să vină și să se ducă, înainte de a-ți pune cățușele. Omule, nu-ți pregăți, repetă, nu-ți pregăți de înmormîntare pînă nu ești mort. Am văzut-o pe Sally cum opezează. Omule e Robespierre, e Domnia Teoroare.

— Nu știi, Sid, eu...

— Zii, Georgie, ce-ai făcut simbătă? Era vorba că-mi dai un telefon.

— Știi, m-am dus cu Sally, ea voia, la Zoo.

— Mda, bine. E-n regulă, acum trebuie să te las. E cinci fără un sfert și la cinci îmi vine o marfă suedeză a mai prima.

TINEREȚEA SCENEI

Cărțile tinerilor scriitori, în puter-nică sau insistență ofensivă s-au așezat de pe acum în bibliotecă. Tabla de materii îi prinde în câteva titluri, care sînt uneori concluzii.

Oamenii scenei joacă însă atul clipei. Instabilitatea, țiparul labil de ceară e legea lor. De fapt nu de aici pornește dificultatea subiectului nostru — despre tinerețea scenei! Nicl din comoditate, nici din neadaptarea la jocul nuanțelor și al iluziilor. Teama noastră ține de eficiența metodei. Căci oînd pentru tinerețe, în selecția noastră, fără să totalizăm acest însemn în criteriu valoric — riscăm să abordăm prin formă ceea ce se impune prin spirit. În urmă cu destul ani, Horia Popescu, montînd la Teatrul Național **Domnișoara Nastasia**, era un tînr iconoclast. Și astfel după „momentul spargerii tavanului”, a urmat reetralizarea teatrului prin „Cum vă place” al lui Ciulei, Pintilie, Penculescu, Moises-cu, Cernescu, au fost și sînt încă alte momente distincte într-o virtua-lă istorie a regiei noastre. Dar iată că apar azi, firesc, alții mai tineri. Definirea lor nu poate fi un simplu act de opoziție. Un spectacol nocturn la Tîndărică ne-a oferit în parte, cheia secretului unui liant. Formula Șerban — Ogășanu — Soreescu, apoi Șerban — Walcz se ducea, simplu, în unitatea aceluiaș grai. I-am căutat și l-am recunoscut întîi în abec-ul succesului lor. În zimbetul strîmb, cu o sfiosie nîmătat, cu o impertinență măsurată și aproape indiferență în inteligența lor corosivă, jucată în tonuri la Nîchita, la Soreescu...

Au sosit apoi marile lor spectaco-le. Rosmersholm. Omul cel bun din Si-Ciuan, Neînțelegerea, Urtașii munților, Cameristele. La prima apreciere a pieselor, tinerii regișori nu practică ceea ce s-ar numi un teatru politic, agitatoric. Și totuși meditația se naște aici din pasiunea politică. Fabula e suportată pentru că poartă sensuri acute contemporane pentru noi. Tensiunea lor se des-carcă fie într-un teatru al „stărilor excepționale”, ca la Șerban, fie într-un obsesiv joc al forțelor, în ideo-gramele scenice ale lui Manea, fie în delicata, aerata dar inexorabilă scri-tură teatrală a Ginei Ionescu. De unde și culoarea fiecărei expresii.

La Șerban predomină dinamica și inteligența trupurilor; la cuplul Gina Ionescu — Radu Boruzescu, barocul dulce și întortochat; la Helmer și Walcz, monotonă voită a albului și a negrului. Incantația legănată a vorbelor cheamă o nelini-ște anume la Șerban. Manea are si-guranța unei tectonici speciale a graiului. Cit e aici joaca de-a hap-peningul, de-a Gratoski, de-a Har-taud? Dar mai pot interesa astfel de diagnosticări, alta vreme cît dorința de forme noi e sinceră?

Șerban își mărturisea teama de a nu descoperi în 1970 ceea ce știa în 1960. Unii îl pot liniști patern, spu-nîndu-i că trebuie să treacă gospodă-rește prin toate virsele. Ca și cum înțelesurile, credințele s-ar chiver-nisi aritmetic precum anii.

Important nu e, să argumentezi dialectic — ceea ce știm cu toții — dreptul lor la greșală, la imitație sau autoimitație. Nicl să elogiezi, ne-cesara „neliniște creatoare” a artis-tului.

Important e să crezi, odată cu ei, că pot transforma pe scenă pentru o clipă, lemul în materie transparen-ță și incandescentă. E metafora unui alt realism, unei alte forme, pe care o cauți, o așteaptă cele mai bune spectacole ale lor.

Mărturisim că tot din spirit de ge-nerație i-am ales și i-am preferat pe cei tineri. Și pentru că am descoper-it că Șerban, Manea, Gina Ionescu, Boruzescu, Ogășanu, Stîclaru, Pițis, Mihaela Dumbravă, Silvia Năstase sînt capabili prin ei înșiși să trans-forme azi tinerețea în criteriu valo-ric.

Și nu am greșit decît atunci cînd am amintit doar atît de puțini din-tre ei.

Mirela NEDELCU

POEZIE — SĂRĂCIE

Să-nchin în cinstea ta un îmn, o odă,
Ce-ar însemna?
Un strop într-un ocean,
Umilul bob de griu curbat în lan,
O rugăciune-n plus într-o pagodă!
Și-așa, mă simt că-s „eminescian”,
Purtînd ca tine plete

— azi la modă —

Și-n veșnică postură incomodă —
Sărman Dionis — veșnic n-am un ban!

Haz-de-necaz destul făcuși în viață —
Boema ta, ce altceva mă-nvață —

De ne-am fi cunoscut, de bună seamă,
S-ar fi găsit și pentru noi vre-o cramă.

Și jur că

— vrînd să-ți fac o bucurie —

Nici n-aș fi pomenit de Poezie!

★

Bădie Mihai, sigur că m-ar fi bucurat să fiu primit, dac-aș fi trăit pe timpul Dumneavoaș-tră, la rîndul meu, în Iașul de-altădată! Și de-aia, l-am mai tras un sonetel:

LA BOJDEUCA

Io, cu tine și cu Creangă

De-aș fi dat pe la bojdeucă

Aș fi vrut atît:

Să beau, că

D-altceva n-ascult talangă!

Toți zic că-s lovit c-o leucă —

Damblagiu! Tot torn pe vangă!

Am și eu, — ce vrei? — o goangă

După chefuri tîreleucă!

Nu mi-ar fi — te cred! — rușine

Nicl cu voi,

da nici tu mine.

Creangă și-ar căta-n ulcele,

Tu-ntr-a tale,

io-ntra mele —

Fiecare cite-o doagă —

La taclale, noaptea-ncreagă!

De fapt, dincolo de aceste jucărele bahice, jînduiam în sinea mea să durez onesta mea odă la piedestalul „Lucafărului”. N-am reușit decît să mă explic:

INHIBITORIUL ZEU

Pălesc în fața Ta!

gîndirea-i mută,

Iar gura peste vorbe se-nclăstează,

Iradiată mina, — ca de-o rază, —

Pe pagina nescrisă-mi cade — slută!...

Cuvînt

și Gînd

și Literă —

de-o groază

Se risipesc,

nimic nu-mi mai ajută,

Ci limba mea

— alt'dată pricepută

Cînd Tu-mi apari,

nu-ngălmă nici-o frază!

Tu, cînd apari, Arhanghel-al-Visării,

Cuvîntul,

Gîndul,

Gestul-scris mi-l spării!

Lîngă Gîndirea-Ți,

gîndul meu nedemn e,

Cuvîntul men

nici nu-i cuvînt, —

fac semne!

Vrăjit mă simt de Tine, totdeauna:

N-am har să Te slăvesc,

nedemnă-mi mina!

Tudor GEORGE

tret: „Din Berlin, la Postam merge / Drum de fier, precum se știe, / Dară nu se știe încă / C-am luat bilet de-a trie, / C-am plecat de dimineață / Cu un taler și doi groși... / Și de gît cu blonda Milly, / C-ochi albaștri, buze roși... / Și mă urc în tren cu grabă, / Cu o foame de balaur / Între dinți o pipă lungă / Subsuori pe Schopenhauer. / Ș-acum șuieră mașina. / Fumul pipei în miroasă, / Sticla Kummel mă invită. / Milly-mi ride — ce-mi mai pasă!”.

Nesațul rabelais-ian l-a încercat adesea, la modul cel mai omenesc posibil. În anii săi de semeție tînră și sănătoasă. Îmi fac o mare bucurie, citînd integral admirabilul portret, demn de paleta celor mai mari pictori, de-o modernitate surprinzătoare: „LA QUADRAT — Inger în patru colțuri, o stea cu barbă lungă / Cine-a știut vreodată că tot ce eu iubeam / E-un dramaturg puternic, dar fără bani în pun-gă, / Un paralelogram? / E-un om a cărui visuri și joacă la hazard, / Un om, dorința cărui e pe biliard să șază, / Să doarmă pe biliard. / Adestori în noapte văd umbra lui fatală, / În mină cu o halbă, în gură cu-n cîmat, / În buzunări cu chifle și subsuori o oală / Și ride... pină-i beat. / Visarea sa un șnitel, gîndirea sa o bere, / Să bea acesta e visul său ciudat — / Și-odată auzi-vom că-n cruda sa durere / În bere s-a-necat”.

Orice aniversare e prilej de evocări și elogi. Fiecare toman alfabetizat pretinde că îl iu-bește și că îl cunoaște pe Eminescu. Eleva ro-manțioasă știe pe dinafară „Lucafărul”, che-f-liul lălaie îndurerat „pe lîngă plopii fără soț”. Eu pretind că nu-l cunosc pe Eminescu. El rî-mine, pururi, Mister. Mi-amintesc, la exame-nul scris de bacalaureat, mi s-a propus ca temă, printre altele, și una despre Mărele-Nostru. Toți candidații s-au repezit ca rechinii spre ea. M-a tentat și pe mine, m-am frămîntat o jumătate de ceas, pierzînd timp util, dar am re-nunțat și aș renunța și acum. Eminescu nu poa-te fi povestit și nicidecum rezumat. Impertinen-ța didactică schematizează și codifică erori definitive. Cunoaștem cite ceva „după ureche” și trăim cu impresia că ne aparține, că e pus la deposit. Detest extazul de circumstanță, ca pe o rugăciune formală, făcută din goană, pe lîngă templu. Propunerea revistei „Lucafăr-ul” de a înseila citeva rînduri pentru numă-rul acesta, m-a înflăcărat instantaneu, precum tema de bacalaureat. Apoi am înghetat ca de-o spalmă. Aceste rînduri sînt, de fapt, o inde-letnicire strict redacțională.

Eminescu! Ce pot să spun eu despre Emi-nescu?!

În introducerea la volumul IV — cuprînzînd „Poezii postume” — Perpessicius depîngea mai cu seamă „absența unei tradiții în materie de studii eminesciene” și propunea, ca un dez-derat imperios, apariția unei publicațiuni pe-riodice, tri-sau semestriale, existența unui „organ de coordonare și sistematizare a va-riatelor aspecte pe care le înbrățișează această operă, o publicațiune care să întreție, nu atît flacăra nestinsă a cultului eminescian, care arde ea și fără de concursul nostru, cît intere-sul precis, științific, pasionant pentru tot ce e document eminescian”. Eminentul critic, re-ferindu-se la El, scria cuvîntul Poet cu majus-cula inițială.

Las pe seama celor de prîcepere studiul și coordonarea gigantiei Opere, alăturîndu-mi vocea la corul pioșeniei aniversare. Mă strădîu și eu, ca oricare alt „salahor al penei” cum se definea Eminescu-gazetarul. Ceea ce aș îndrăz-ni să sugerez aici și să evoc, ar fi nu orbitoa-rea lui strălucire, ci apariția lui terestră, ori a tinereții sale zbuciumate („Scrisă-i soarta mea în creții / Intristatei mele vieți”) omul cotidian care îl definea pe Poet, nu fără convenita amă-răciune: „Nespălat, neras să umbli / și rufos și deșuchet / Toate-acestea, împreună, / Te arată-a fi poet”. Fantoma lui îmi apare adeseori pe străzile, prin crîșmele și cafenelele capitalei. Sosia villoniană mi-e dragă și împărtășesc „Cugetările sărmanului Dionis”, cursivitatea exprimării și amărăciunile sale lumeste: „Ah! garafa pîntecoasă doar de sfeșnic mai e bu-nă!... / Bani n-am văzut de-un secol, vin n-am mai băut de-o lună”.

Cartofagia șoricească cu care-și amăgea și își iluziona foamea („Mi-ar părea superbă, dulce, o bucată din Homer”), dialogul amical cu mo-tanul casei („De-ar fi-n lume-un sat de mîțe, zău! că-n el te-aș pune vornic / Ca să știi și tu odată, boieria ce-i, sărmane!”), mă fac să zîmbesc galben la amuzamentele lui de tipul cel mai villonesc: „Decît să scriu la versuri, mai bine-aș bate toba. / Cu rime și cu strofe nu se-nclăzește soba”(Icoană și privat). Îmi place să revăd chipul lui juvenil, nonșalanța virstei de aur, amintirile pomenite din peregrinările sale prin Germania (care se aseamănă întru citva cu acelea marcate de Ion Barbu, în călă-toria de la Göttingen) evocatorul său autopor-

Desen de TRAIAN BĂDEAN

Kellerman

— Te cred și eu că nu.
— Bine, sal-tare.
Georgie uitase să închidă televizorul por-tativ și aparatul suprînăcîlzi uruia și bi-zia la urechea lui, ca niște aplauze îndepăr-tate.
— Ei, cine-i la telefon? La șaisprezece ani glasul fiului său avea o autoritate de adult, remarcabilă și Georgie se simți puțin cam amenințat. Mai era și faptul că Paul era pro-babil singurul pusti de șaisprezece ani, din Statele Unite care nu putea să-i înghită cin-tecele.
— Tatăl tău.
— Care din ei?
— Georgie.
— O, Georgie. Știi, Dave e plecat din oraș. Aș fi putut să fie oricare din voi.
Întotdeauna îmi spune Georgie. Ce dracu mai e și asta? Nu sînt colegul tău, băiete, sînt tatăl tău.
— Ești nebun, Georgie? E șase dimineața și mama doarme.
— Nu vreau să vorbesc cu ea. Am telefo-nat ca să vorbesc cu tine.
— Bine.
— Aa... cum merg lucrurile pe la școală, Paul?
— Mă chemi la ora șase dimineață ca să știi cum îmi merge la școală?
— Da. Cum o duci cu școala?
— Foarte bine.
Da și despre ce-al mai putea vorbi? Despre orice, numai să nu-l întreb cum i-a plă-cut noul tău cîntec.
— Paul, cum ți-a plăcut cîntecul meu cel nou?

— Desigur că a nemulțumit-o pe bunica.
— Dar tu ce părere ai?
— Sincer vorbind, nu era atît de rău cum erau și celelalte. Asta nu era atît de zgomo-tos. Mie îmi plac, știi tu, Getz, Gerry Mulli-gan. L-ai cunoscut cumva pe Gerry Mulli-gan?
— Nu.
— Credeam că poate l-ai cunoscut.
— Nu.
— Oricum, trebuie să mă pregătesc să mă duc la școală.
— Cum merg lucrurile pe la școală?
— Foarte bine. Cum ți-am mai spus.
— Bravo.
— Bine, tată. Trebuie să plec.
Tata, Georgie apucă acest cuvînt cu amin-două minilii și se dădu în leagăn pe el.
Dacă acest cuvînt ar fi fost bara lui din dor-mitor s-ar fi ridicat de cincizeci de ori în mîini.
— Paul, ascultă-mă, mai dă-mi un minut, ca să mi te fixezi în cap...
— Poftim? Limbajul lui Georgie era une-ori prea complicat pentru Paul.
— Știi, unii adulți, cum e și tatăl tău, cum sînt eu, cînd lucrurile se încurcă rău și nu mai știu unde sînt... — Nu, Georgie, vorbește așa înct să te înțeleagă... — cînd sînt încurcați și supărați, vor într-un fel să se verifice cu cineva la care tin și care, ei speră, ține la ei. De asta te-am chemat, Paul.
— Ultima dată cînd m-ai chemat a fost acum două luni și jumătate.
— E-adevărat, Paul. Este exact cum spui.
— Mda. Și nu vorbești cu mine decît la tele-fofon. Adică, așa îmi vorbești la telefon.

— E-adevărat. E absolut adevărat, Paul.
Haide, omule, își spuse Georgie, spune-i doar că-l iubești; șterge-o cu asta, spune-i, iubite, și pleacă... Dar cum îți închipui? Care-i procentajul la oamenii care iubesc, cînd nu ști niciodată în chip sigur că te vor iubi și ei. Ei ce crezi?
— De fapt, zise Paul, dacă m-aș culca acum, aș mai prinde un ceas de somn înainte de a mă duce la școală.
— Da, da. Și mie mi-e cam somn.
— La revedere, Georgie.
— La revedere, Paul.
Georgie puse telefonul în furcă și ieși în micul spațiu de noapte de iulie care exista pe terasa lui, stringîndu-se în brațe ca să se aperse de frigul inexistent, ca oamenii care tin mina să nu se stingă chibritul în camere închise și fără ferestre. În mod automat se uită, încercînd să zărească, mai jos cu patru-sprezece etaje și cu trei colțuri mai departe, înspre apus, „Tuesday Bar” și „Charlie's Tan-gerine”, locul în care cele două localuri se aflau, unul în fața celuilalt.
Dar, Georgie văzu că soarele avea să răsară și „Tuesday” și „Charlie's Tangerine”, respec-tiv cu o mare strictețe orarul, trăsesseră obloanele. Nu era nimic de făcut; prea tîrziu să pici pe acolo.
Fusese cu Sally acolo acum o săptămîină, făcînd naveta între cele două localuri toată noaptea, refăcînd același drum pe care-l fă-cuse cu atîtea Nancy și Bonnie și Betsy și Patty atîția ani de-a rîndul. În atîtea nopți, cînd, așa dintr-odată, în timp ce dansa, fie o clipă cînd nu-și putu amîni în care din cele două localuri era, și care din cele opt, sau care, din cele douăzeci și opt din tipele lui dansa sub coafura din fața sa. Dansau unul din mul-tele nu-m atînge-nu-te-uita-la-mine dansuri pe care Georgie și cei care erau acolo, le dan-sau cu atîta grație: partenerii țînîndu-se la distanță unul de celălalt ca niște boxeri de ca-

tegorie grea care se tem să dea prima lovitură: băieții clătîndu-se în ritmul muzicii cu o indiferență spectaculoasă, cu capul dat înapoi pe spate, uitîndu-se în tavan; fetele într-o stricteță izolare, cu ochii închiși, dansînd un dans numai al lor.
Așa că nu fu nimic neobișnuit că trecură cîteva minute pînă ce Sally își dădu seama că Georgie s-a oprit din dansat și stătea nemișcat în mijlocul ringului de dans.
Muzica pe care difuzoarele stereo o mitra-liau în local apărea chiar unul cîntec de-al lui Georgie, dar acum îi era chiar străin. Era Moby Dick și „The Wailers” care cîntau: „Baby, nu mă părăsi”, un aranjament care făcea ca glasurile și ghitarele electrice să se iz-bească în camerele de ecou și apoi să rever-beraze. Versurile vorbeau despre sosirea dulcei iubiri, glasurile și instrumentele topî-ndu-se într-un urlet de sirenă antiaeriană, pre-venîndu-se pe dansatori împotriva avioanelor dugsmane și a morții în flăcări.
Dragă, nu te apropia
Dacă tot mă vei lăsa.
Dragă, nu mă-mbrățișa.
Cînd și tu mă-ai arunca.
Nu veni să mă aprinzi,
Cînd tot tu ai să mă stingi!
Georgie stătea nemișcat. În jurul lui dansa-torii îi salutau cîntecul tînguios cu fețe tai-nice, împăcate, în timp ce trupurile lor erau în panică.
— Georgie, nu te simți bine? Îi întrebă Sally.
— Sally, spuse el, arătînd-o cu degetul, spu-nîndu-i pe nume. Și într-o secundă își amîni, unde era și apoi numele discului care se cînta, dar nu putu găsi nume și pentru spalmă care-l cuprinsese, care-l paralizase, în timp ce propriul lui cîntec îl izbea în urechi.
Sally observă spaima de pe fața lui și-i atînsese mina și Georgie își dădu seama că o iu-bește, așa că îi luă fața în mîini și-i spuse:

„Numărul unsprezece, discul acesta e al uns-prezecelea în clasamentul Rock și urcă nebu-nește”.
Apoi o conduse acasă și se duse la West-chester County Airport și se urcă în avionul lui „Cessna” pînă la cinci mii de picioare. Era aproape în zori și avionul își clătina aripile pe linia vizibilă, netă, a orizontului. Apoi tăie motorul și alunecă în aerul curat și tăcut.
— Te iubesc, Sally, îi spuse el la cinci mii de picioare.
— O iubesc, spuse el acum și alergînd pe ter-rasă, sări în pat, apucă telefonul și formă nu-mărul fetei.
— Te iubesc, Sally, îi spuse la telefon aștep-tînd ca ea să-i răspundă. Își auzea glasul obosit și vedea prin fereastră zorile specta-culoase care se furișau deasupra Manhat-tan-ului.
Era șase dimineața și din nou nu dormise toată noaptea.
— Allo, spuse Sally.
— Allo, zise Georgie. Uite, voiam să-ți spun...
— O, zise ea, recunoscînd imediat glasul gros, adormit, dumneața din nou...
— Te-am chemat să-ți spun...
— Nu vreau s-ascult nimic din ce vrei să-mi spui, zise ea aspru. De ce nu mă lași în pace? Ascultă, i-am spus lui Georgie totul despre dumneața, și e tare furios și eu la fel și să nu mă mai chemi niciodată la telefon, niciodată. O să pun poliția să te urmărească, Harry Kel-lerman.
Lîngă Georgie, pe pat, micul său televizor suprînăcîlzi, era ghemuit în așternut, îi în-călzea pătura și-l privea cu un ochi alb, orb.
HERB GARDNER. Născut în 1934. La în-ceput sculptor și caricaturist. A scris printre altele: A Piece of Action — roman; A Thou-sand Clowns — piesă de teatru care i-a adus două premii naționale, The Goodbye People — piesă, etc.

cine e Kellerman

și de ce spune lucrurile acestea îngrozitoare despre mine

Georgie Fixwell stătea întins pe pat, treaz, cu televizorul portativ, ca o veșnică via și caldă, pe piept. Stadiul următor ar fi să bage spectacolele de TV într-o siringă și să îi injecteze direct în creier, se gândi el. Georgie zîmbi pentru prima dată după șase nopți fără somn.

— Mda, da, pușorule, șopti el televizorului, sintem amindoi la mare ananghie.

Era trei și zece. Canalul 7 își încheiase abia emisiunea de noapte și aparatul istovit terminase cu un oftat adinc — un zgomot șuierat, precipitat, prelung și electric. Georgie se uitase la aparat timp de aproape patru ore și acum aparatul se uita la el. Programul Canalului 7 se sfîrșise și acum era rîndul lui Georgie să înceapă, visurile sale prinzînd formă pe căile laterale ale minții, asemeni unor trupe la defilare, grupindu-se și regrupindu-se în preajma bulevardului, pentru parada cea mare.

Doobicea Georgie dormea pe apucate, visurile îl asaltau sau dispăreau fără veste: proiecții scurte de zece minute, o duzină pe noapte, festivaluri ale visului. Doctorul Miller îl îndemna să-și aștearnă pe hîrtie visurile de cum se scula dimineața și în șase ani Georgie umpluse patruzeci și două de caiete groase. Le ținea, grămadă, pe un raft de lingă pat și cînd Ultimele Spectacol nu mai avea loc citea din una din cărțile de vise ca să adoarmă.

În ultimele șase nopți însă, cu coșmarul lui Harry Kellerman, care-l ținea treaz, nimic nu mai izbutea să-l adoarmă. În noaptea asta citise citeva din cele mai grozave visuri de-ale lui din primăvara lui 1963 și nu se alesese cu nimic. Și-ar fi despiciat capul ca să lămurească misterul lui Kellerman, dar orice vrei îi venea în minte, tot felul de vagabonzi de pe stradă năvăleau nepoftiți, ca într-o casă deschisă, numai Kellerman nu. Georgie dădu la o parte aparatul fierbinte și se așeză pe marginea patului. Mîntea îi rătacea, un ciine pierdut pe o plajă plină de gunoaie.

Doctorul Miller avea să-l ajute. Nu. Puse receptorul telefonului în furcă. Nu-l poate chema în toată noaptea. Nu-l cunoaște deajuns de bine. Dar așa e bine: Dr. Miller trebuie să rămînă un străin obiectiv, așa își poate ajuta. După șase ani, doctorul îi spunea tot Mr. Fixwell.

Georgie luă radioul portativ, îl puse la ureche dreptă și se trîniți iar pe pat. N-avea altceva de făcut decît să răsucoască butonul și într-un minut citeva vise să cînte unul din cîntecule pe care le compusese. Asta îl bucura întotdeauna. Georgie aștepta cinci minute. Nimic. Cîntecule altera. Întoarse butonul înainte și înapoi, întrerupînd disperat o emisiune după alta. — baby, te iubesc my ba — daa, daa tu și — iubește daa — dra — ochii min — baaby, baaby — te — inima — învinge, totul dragostea învinge totul... Era unul din cîntecule lui, și e rostogoli în creier ca o alinare. Georgie zîmbi și se liniști într-o căldură baie de sine.

Aam fost un mare păcătos
Pin-am aflat,
Draga mea, draga mea
Că dragostea învinge totul...

A, iată-i, „Moby Dick” și „The Wailers”, cîntîndu-mi cîntecul, numărul patru în clasașmentul Rock și urcînd al dracului, ieșînd la lumină. Acum mi-e bine, draguțo, eu...

O picătură rățifică de sudoare i se rostogoli de pe frunte în ochi. Știa că se amăgește singur. Nu-l era bine și nu se simțea grozav, și în noaptea asta cîntecul nu-l făcea să-și revină în formă. Apucă receptorul și formă numărul doctorului Miller.

— Allo, da?
Vocea familiară a unui om total străin. Georgie zîmbi.

— Să-l ține, doctorașule.
— Mr. Fixwell?
— Mda. Îți place, ce zici? Să te scicie nebunii în totul...

— Nu-i nimic. Ce s-a întîmplat Mr. Fixwell?
— N-am mai făcut-o pină acum niciodată. Să te chem acasă.
— Nu-i nimic. Cum te simți, Mr. Fixwell?

De șase ani și încă nu știe cum mă simt. Frumos.

— Mr. Fixwell?
Mă întreb ce-o fi gîndind despre mine.
— Mr. Fixwell, ce este?
Poate că mă urăște.

— Allo, alo.
Tot ce știe despre mine e că trebuie să mă urască.

— Doctore, discul pe care ți l-am lăsat. L-ai ascultat?

— Aă... discul... ăă...
— „Dragostea învinge totul”. Noul meu cîntec.

— Desigur. Foarte draguț. Tinerete. Entuziasm. Vigoare.

Nu-l poate înghiți.
— Nu m-ai chemat, Mr. Fixwell, ca să-mi vorbești despre asta, nu-i așa?

— Nu.
— Atunci spune-mi ce este, Mr. Fixwell?

— Doctorașule dragă, se întîmplă ceva. Să-ți spun eu în ce hal a ajuns Georgie.

Doctorașule dragă, doctorașule, sint disperat.

— Ce s-a întîmplat, Mr. Fixwell?

— Doctore dragă, îmi pierd mințile. Uite așa, se rostogolesc ca bilele pe podea și pe sub pat și pe după frigider, de unde nu le mai pot aduna.

— Mr. Fixwell...
— Spune-mi Georgie și o să-ți spun ce mă doare. Telefonul. Și dumneata zicîndu-mi Mr. Fixwell. Toate la un loc, sînteți prea departe, puile. Georgie. M-am hotărît pentru Georgie.

— Bine, atunci. Spune-mi ce nu merge, Georgie.

— Bun. E tipul ăla care vrea să mă omoare. Un tip pe care nu-l cunosc. Nu știu cine e. Asta nu înseamnă că ești paranoic dacă toată lumea te urăște, și chiar te urăște, nu-i așa?

Acum sintem de acord că sint pregătit să fiu iubit, adică sint anii de cînd mă pregătesc pentru chestia asta. Și sint cu adevărat gata să iubesc acuma și să mă dăruiesc altcuiva, pentru că am învățat să mă iubesc și să-mi iert toate păcatele. Aici sintem, asta-i povestea, înțelegi? Vasăzică m-a costat douăzeci și opt de mii, șapte sute și șaiszece de dolari, ca să nu mai pun la socoteală banii de taxi și o groază de ani, așa că poți să mă vinzi mie înapoi. Și acum cînd era de așteptat să fiu gata pentru chestia asta cu dragostea... și tocmai acum... o forță exterioară, un ștab de undeva din afara orașului, o persoană, dă totul peste cap, ai priceput?

— Georgie, cred că am mai discutat de cîteva ori despre valoarea sumelor pe care le cheltuiești în schimbul serviciilor mele profesionale. Dumneata...

— N-am vrut să vorbesc de banii aceia din nou, iartă-mă...

— te simți, în schimb, obligat să recurgi la propria dumitale terapie datorită costului.

— Doctore, dragul meu, iubitule, las-o în curcă, eu...

— Totuși, dacă ți se pare că...

Taci acuma. Doctore Spaimadoamnelor, unul din copii dumitale stă pe jar. Un ticălos, care-și spune Harry Kellerman, vorbește urît pe seama mea fiecărei tipe cu care mă văd. Așa, singur, individul mă face cu ou și cu oțet. Mă ponegrește în tot orașul. Șase zile de-a rîndul am controlat povestea asta; fiecare tipă cu care m-am văzut în ultimele cinci luni, în fiecare avion cu care zbor îmi pune cite o bombă. Ai auzit? O, doctore Iscusitu, mă înțelegi? Omul îmi calcă pe țesă cu bocancii. E o ironie aici, omule înțelegi care-i ironia? De ani de zile nu pot să văd o fată mai mult decît odată sau de două ori, pe cele mai grozave de trei ori, și-apoi s-a zis. Nu sint în stare, cum îmi spuneai, să mențin o legătură cu o femeie. Așa că acuma s-ar putea să fiu, într-adevăr, la vîrstă de treizeci și opt de ani, gata să mențin o asemenea legătură și Aviatorul nebun, Atila telefonelor, cheamă fiecare damă cu care mă culc și mă împoacă cu noroi. Ajută-mă, ajută-mă, o, Vrăjitorule, căci zac buciți zvrîlit în drum.

— Mr. Fixwell... Georgie, cînd ți-ai dat seama pentru prima oară că...

— Sally. Aceea despre care ți-am spus că începuse să mă facă fericit cu-adevăr. Singura fată care avea deajuns de mult curaj să-mi spună adevărul despre mine.

Sally îi telefonase lui Georgie, acum șase zile, la orele cinci dimineață. Face exerciții la bara de la intrarea în dormitor. Cu respirația tăiată, se ridică în mîini pentru a paisprezece oară, șoptind de fiecare dată: „Esti invincibil”, și auzi deodată sunînd telefonul.

— Mdaa?
— Allo, Sally e la telefon. Glasul ei îl suna la ureche, înțerește și cald și-l spunea că va trăi veșnic.

— Sally, iubitule.
Mi s-a întîmplat chiar acuma ceva groznic. Un individ mă cheamă la telefon. Spune că e un prieten de-al tău. Spune că ești însurat, ai trei copii, citeva boli lumbare, și abia ai ieșit din Clinica Paul Whitney, unde ai fost internat pentru comportare agresivă.

— Cine era? Cine a spus asta? Doamne Dumnezeule?

— Spunea că-l cheamă Harry Kellerman.

— Nici nu-l... nici nu-l citeva cunoscut.

— E adevărat?

— Doamne. Nimic din ce-a spus. Nimic. Ce zicea că-mi este?

— Un prieten. Un fost prieten de-al tău. Spunea că nici n-ai decît fost prieten fiindcă mai devreme sau mai tîrziu te porți în mod agresiv. Pareă să te cunoască foarte bine.

— Dumnezeule. Cine mi-ar face una ca asta?

— Cineva care te urăște.

— Dumnezeule. Cine o fi Harry Kellerman?

— Cineva care te urăște. Poate că te-a purtat cu el în mod agresiv.

— Dragostea mea. Sally. Dulceața. Căldura mea. De cînd ne vedem? De trei săptămîni. N-a fost grozav?

— Da, Georgie, desigur.

— Iubito. Bunătatea. Corn din griu de aur. N-o să te lași lovită de un lucru ca ăsta. Ai încredere în mine?

— Firește că am, Georgie.

— Atunci scoate-ți povestea asta din cap. Te rog, bomboano, uită-l pe Harry. Nu mai știu cum.

— Kellerman. Spunea că-l chinule constîntă și că trebuia să-mi spună. Să mă prevină. Georgie, de ce m-ar chema la telefon cineva, așa, la patru treizeci dimineață. Georgie?

— Il omor. Il găsec și-l omor.

— Georgie, mi se pare că devii violent.

— Spune-mi, tu n-ai fi furioasă dacă ți-ar face cineva așa ceva?

— Totuși, nu l-aș omori, nu. Uite ce e, Georgie e cinci dimineață, sint oboseit, trebuie să mă scol devreme ca să mă duc la lucru. Te-am chemat doar ca să-ți spun.

— Nu vrei să aștepti o clipă?

— Să știți că e foarte tîrziu.

— Bine, atunci te văd deseară la Sid.

— Deseară, de fapt, aș prefera să mă culc mai devreme. Da?

— Ascultă, Sally...

— E foarte tîrziu...

— Sally. Draguțo...

— La vederea, Georgie.

Georgie se întoarse la bară. Dintr-odată devenise cu douăzeci de kilograme mai greu și nu mai fu în stare să se ridice în mîini. Rămase așa, agățat într-o mină, la cițiva centimetri deasupra podelei.

— Jur, doctore — vrăjitor, mi-au trebuit trei discuri. A trebuit să-mi ascult cîntecule aproape un ceas ca să mă simt mai bine.

— Fără îndoială că e un lucru care te-a supărat, zise dr. Miller și apoi tăcu:

O tăcere foarte umană, își zise Georgie. E într-adevăr foarte îngrijorat de ce mi se întîmplă; Străinului îi pasă. Își aminti momentul în care-l zărise pe doctor la Bloomingdale, la raionul de confecții pentru bărbați, singura dată cînd îl văzuse în afara cabinetului căpătuit cu panouri de lemn de nuc, unde-și petrecuseră atîția ani împreună. Doctorul nu-l văzuse, dar Georgie îl zărise prîbind un costum în duș, și pantalonul suficient la glezne ca să oricare alt muritor, încercînd haina, sugîndu-și burta și pozînd în fața ogînzii cu trei laturi.

— Georgie, crezi că-ai să poți dormi acuma?

— Nici vorbă. Trimite-mi o doză dublă de pilule de adormit.

— Georgie, exact peste șase ore vom avea consultația noastră obișnuită. Poate că...

— Noaptea trecută am avut din nou visul acela cu sinuciderea. Iar. Notează-l în carnet. Numărul treizecișpatru. Dacă visul ăsta ar fi unul din cîntecule mele acum ar fi al șaselea în clasamentul blues-urilor și ar urca în viteză. Eram din nou în hotelul acela elegant, ca întotdeauna. Scriu din nou bilețul acela că mă sinucid, așa, pe un sac de hîrtie. Agăț sacul de clanța ușii, deschid fereastra și mă cațăr pe pervazul acela lat de la hotel și mă îndrept încetîșor spre colț, ca de obicei, unde se încrucișează un bulevard și o stradă și sint gata să ies din lumea asta, înțelegi, și jos e aceeași mulțime, poate vreo două sute de oameni, care vin întotdeauna în visul meu cu sinuciderea. Așa că mă uit la el și le zîmbesc prietenos foarte, fiindcă la ora asta îl cunosc la față. Și atunci, așa cum se întîmplă de fiecare dată, îmi dau seama că se pe-trece ceva neobișnuit. Mulțimea se uită sus, e drept, dar nu se uită la mine; se uită sus dar puțin mai la stînga mea. Trag cu ochiul după colț și iată, pe pervazul dinspre nord, cu cițiva centimetri mai încolo, o văd pe fosta mea nevastă, Gloria, care îmi face concuren-

— Il omor. Il găsec și-l omor.

— Georgie, mi se pare că devii violent.

— Spune-mi, tu n-ai fi furioasă dacă ți-ar face cineva așa ceva?

— Totuși, nu l-aș omori, nu. Uite ce e, Georgie e cinci dimineață, sint oboseit, trebuie să mă scol devreme ca să mă duc la lucru. Te-am chemat doar ca să-ți spun.

— Nu vrei să aștepti o clipă?

— Să știți că e foarte tîrziu.

— Bine, atunci te văd deseară la Sid.

— Deseară, de fapt, aș prefera să mă culc mai devreme. Da?

— Ascultă, Sally...

— E foarte tîrziu...

— Sally. Draguțo...

— La vederea, Georgie.

Georgie se întoarse la bară. Dintr-odată devenise cu douăzeci de kilograme mai greu și nu mai fu în stare să se ridice în mîini. Rămase așa, agățat într-o mină, la cițiva centimetri deasupra podelei.

— Jur, doctore — vrăjitor, mi-au trebuit trei discuri. A trebuit să-mi ascult cîntecule aproape un ceas ca să mă simt mai bine.

— Fără îndoială că e un lucru care te-a supărat, zise dr. Miller și apoi tăcu:

O tăcere foarte umană, își zise Georgie. E într-adevăr foarte îngrijorat de ce mi se întîmplă; Străinului îi pasă. Își aminti momentul în care-l zărise pe doctor la Bloomingdale, la raionul de confecții pentru bărbați, singura dată cînd îl văzuse în afara cabinetului căpătuit cu panouri de lemn de nuc, unde-și petrecuseră atîția ani împreună. Doctorul nu-l văzuse, dar Georgie îl zărise prîbind un costum în duș, și pantalonul suficient la glezne ca să oricare alt muritor, încercînd haina, sugîndu-și burta și pozînd în fața ogînzii cu trei laturi.

— Georgie, crezi că-ai să poți dormi acuma?

— Nici vorbă. Trimite-mi o doză dublă de pilule de adormit.

— Georgie, exact peste șase ore vom avea consultația noastră obișnuită. Poate că...

— Noaptea trecută am avut din nou visul acela cu sinuciderea. Iar. Notează-l în carnet. Numărul treizecișpatru. Dacă visul ăsta ar fi unul din cîntecule mele acum ar fi al șaselea în clasamentul blues-urilor și ar urca în viteză. Eram din nou în hotelul acela elegant, ca întotdeauna. Scriu din nou bilețul acela că mă sinucid, așa, pe un sac de hîrtie. Agăț sacul de clanța ușii, deschid fereastra și mă cațăr pe pervazul acela lat de la hotel și mă îndrept încetîșor spre colț, ca de obicei, unde se încrucișează un bulevard și o stradă și sint gata să ies din lumea asta, înțelegi, și jos e aceeași mulțime, poate vreo două sute de oameni, care vin întotdeauna în visul meu cu sinuciderea. Așa că mă uit la el și le zîmbesc prietenos foarte, fiindcă la ora asta îl cunosc la față. Și atunci, așa cum se întîmplă de fiecare dată, îmi dau seama că se pe-trece ceva neobișnuit. Mulțimea se uită sus, e drept, dar nu se uită la mine; se uită sus dar puțin mai la stînga mea. Trag cu ochiul după colț și iată, pe pervazul dinspre nord, cu cițiva centimetri mai încolo, o văd pe fosta mea nevastă, Gloria, care îmi face concuren-

Linogravură de MARIANA POPA

— Il omor. Il găsec și-l omor.

— Georgie, mi se pare că devii violent.

— Spune-mi, tu n-ai fi furioasă dacă ți-ar face cineva așa ceva?

— Totuși, nu l-aș omori, nu. Uite ce e, Georgie e cinci dimineață, sint oboseit, trebuie să mă scol devreme ca să mă duc la lucru. Te-am chemat doar ca să-ți spun.

— Nu vrei să aștepti o clipă?

— Să știți că e foarte tîrziu.

— Bine, atunci te văd deseară la Sid.

— Deseară, de fapt, aș prefera să mă culc mai devreme. Da?

— Ascultă, Sally...

— E foarte tîrziu...

— Sally. Draguțo...

— La vederea, Georgie.

Georgie se întoarse la bară. Dintr-odată devenise cu douăzeci de kilograme mai greu și nu mai fu în stare să se ridice în mîini. Rămase așa, agățat într-o mină, la cițiva centimetri deasupra podelei.

— Jur, doctore — vrăjitor, mi-au trebuit trei discuri. A trebuit să-mi ascult cîntecule aproape un ceas ca să mă simt mai bine.

— Fără îndoială că e un lucru care te-a supărat, zise dr. Miller și apoi tăcu:

O tăcere foarte umană, își zise Georgie. E într-adevăr foarte îngrijorat de ce mi se întîmplă; Străinului îi pasă. Își aminti momentul în care-l zărise pe doctor la Bloomingdale, la raionul de confecții pentru bărbați, singura dată cînd îl văzuse în afara cabinetului căpătuit cu panouri de lemn de nuc, unde-și petrecuseră atîția ani împreună. Doctorul nu-l văzuse, dar Georgie îl zărise prîbind un costum în duș, și pantalonul suficient la glezne ca să oricare alt muritor, încercînd haina, sugîndu-și burta și pozînd în fața ogînzii cu trei laturi.

— Georgie, crezi că-ai să poți dormi acuma?

— Nici vorbă. Trimite-mi o doză dublă de pilule de adormit.

— Georgie, exact peste șase ore vom avea consultația noastră obișnuită. Poate că...

— Noaptea trecută am avut din nou visul acela cu sinuciderea. Iar. Notează-l în carnet. Numărul treizecișpatru. Dacă visul ăsta ar fi unul din cîntecule mele acum ar fi al șaselea în clasamentul blues-urilor și ar urca în viteză. Eram din nou în hotelul acela elegant, ca întotdeauna. Scriu din nou bilețul acela că mă sinucid, așa, pe un sac de hîrtie. Agăț sacul de clanța ușii, deschid fereastra și mă cațăr pe pervazul acela lat de la hotel și mă îndrept încetîșor spre colț, ca de obicei, unde se încrucișează un bulevard și o stradă și sint gata să ies din lumea asta, înțelegi, și jos e aceeași mulțime, poate vreo două sute de oameni, care vin întotdeauna în visul meu cu sinuciderea. Așa că mă uit la el și le zîmbesc prietenos foarte, fiindcă la ora asta îl cunosc la față. Și atunci, așa cum se întîmplă de fiecare dată, îmi dau seama că se pe-trece ceva neobișnuit. Mulțimea se uită sus, e drept, dar nu se uită la mine; se uită sus dar puțin mai la stînga mea. Trag cu ochiul după colț și iată, pe pervazul dinspre nord, cu cițiva centimetri mai încolo, o văd pe fosta mea nevastă, Gloria, care îmi face concuren-

— Il omor. Il găsec și-l omor.

— Georgie, mi se pare că devii violent.

— Spune-mi, tu n-ai fi furioasă dacă ți-ar face cineva așa ceva?

— Totuși, nu l-aș omori, nu. Uite ce e, Georgie e cinci dimineață, sint oboseit, trebuie să mă scol devreme ca să mă duc la lucru. Te-am chemat doar ca să-ți spun.

— Nu vrei să aștepti o clipă?

— Să știți că e foarte tîrziu.

— Bine, atunci te văd deseară la Sid.

— Deseară, de fapt, aș prefera să mă culc mai devreme. Da?

— Ascultă, Sally...

— E foarte tîrziu...

— Sally. Draguțo...

— La vederea, Georgie.

Georgie se întoarse la bară. Dintr-odată devenise cu douăzeci de kilograme mai greu și nu mai fu în stare să se ridice în mîini. Rămase așa, agățat într-o mină, la cițiva centimetri deasupra podelei.

— Jur, doctore — vrăjitor, mi-au trebuit trei discuri. A trebuit să-mi ascult cîntecule aproape un ceas ca să mă simt mai bine.

— Fără îndoială că e un lucru care te-a supărat, zise dr. Miller și apoi tăcu:

O tăcere foarte umană, își zise Georgie. E într-adevăr foarte îngrijorat de ce mi se întîmplă; Străinului îi pasă. Își aminti momentul în care-l zărise pe doctor la Bloomingdale, la raionul de confecții pentru bărbați, singura dată cînd îl văzuse în afara cabinetului căpătuit cu panouri de lemn de nuc, unde-și petrecuseră atîția ani împreună. Doctorul nu-l văzuse, dar Georgie îl zărise prîbind un costum în duș, și pantalonul suficient la glezne ca să oricare alt muritor, încercînd haina, sugîndu-și burta și pozînd în fața ogînzii cu trei laturi.

— Georgie, crezi că-ai să poți dormi acuma?

— Nici vorbă. Trimite-mi o doză dublă de pilule de adormit.

— Georgie, exact peste șase ore vom avea consultația noastră obișnuită. Poate că...

— Noaptea trecută am avut din nou visul acela cu sinuciderea. Iar. Notează-l în carnet. Numărul treizecișpatru. Dacă visul ăsta ar fi unul din cîntecule mele acum ar fi al șaselea în clasamentul blues-urilor și ar urca în viteză. Eram din nou în hotelul acela elegant, ca întotdeauna. Scriu din nou bilețul acela că mă sinucid, așa, pe un sac de hîrtie. Agăț sacul de clanța ușii, deschid fereastra și mă cațăr pe pervazul acela lat de la hotel și mă îndrept încetîșor spre colț, ca de obicei, unde se încrucișează un bulevard și o stradă și sint gata să ies din lumea asta, înțelegi, și jos e aceeași mulțime, poate vreo două sute de oameni, care vin întotdeauna în visul meu cu sinuciderea. Așa că mă uit la el și le zîmbesc prietenos foarte, fiindcă la ora asta îl cunosc la față. Și atunci, așa cum se întîmplă de fiecare dată, îmi dau seama că se pe-trece ceva neobișnuit. Mulțimea se uită sus, e drept, dar nu se uită la mine; se uită sus dar puțin mai la stînga mea. Trag cu ochiul după colț și iată, pe pervazul dinspre nord, cu cițiva centimetri mai încolo, o văd pe fosta mea nevastă, Gloria, care îmi face concuren-

— Il omor. Il găsec și-l omor.

— Georgie, mi se pare că devii violent.

— Spune-mi, tu n-ai fi furioasă dacă ți-ar face cineva așa ceva?

— Totuși, nu l-aș omori, nu. Uite ce e, Georgie e cinci dimineață, sint oboseit, trebuie să mă scol devreme ca să mă duc la lucru. Te-am chemat doar ca să-ți spun.

— Nu vrei să aștepti o clipă?

— Să știți că e foarte tîrziu.